

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. (2 coroane).

Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăci nr. 15).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Creșteți, vă înmulțiti și stăpâniți pămîntul!

Avem două porunci mari, cari ne spune lămurit, că să stăpânim pămîntul; astăzi este porunca d-zească care zice: Creșteți, vă înmulțiti și stăpâniți pămîntul! Această poruncă d-zească sună deopotrivă la toți urmașii lui Adam. Dar' noi Români avem pentru aceste plaiuri ale Daciei traiane o poruncă deosebită dela el, căci:

• Când din Roma cea marează
P'aste plaiuri m'a adus
Traian, ale cărui brațe
Pe toți Dacii 'i-a răpus;
Cu-a lui voce 'mi-a zis mie
• Est pămînt încântător,
Eață, de-acum 'i-l dau tje,
Tu să-i fii stăpânitor!«

Așadar': D-zeu a poruncit ca întregul pămînt să fie al tuturor oamenilor, ear' împăratul Traian a poruncit, că bucătăica asta a globului, ce-i ziceau Dacia, să fie a colonilor romani și ai urmașilor lor, cari nu-s altcineva, decât noi, Români de azi.

Ei bine!

Dela Traian am luat moșia asta în seamă, o am curățit de buruiană și de păduri, am făcut în ea — cum face omul la el acasă — grădini frumoase, am deschis agrii roditori, am sădit vițe de viie, am înființat sate și cetăți, dela unele până la altele am tras drumuri bune, am stîrpit animalele răpitoare, — cari nu s'au dat imblânzite — și le-am înlocuit cu animale folositoare de tot soiul;

scurt: am făcut din *Dacia cea stearpă o Dacie ferice*. Atunci începură neamuri barbare a rîvni la ea, dar' până era sălbatică nimănu i nu-i trebuia. Strămoșii nostri trebuia să stee tot c' o mână pe coarnele plugului, ear' cu alta pe securile; cu una să lucreze, ear' cu alta să se aperi. Întru început s'au apărăt de jivinile pădurilor mari și mici, ear' mai târziu avură a se apără în contra barbarilor năvălitori. Atât jivinile cu patru picioare, cât și cele tîrîtoare s'au stîns; pe cei mai mulți barbari 'i-a alungat din aceste plaiuri. Dar' când să credea măntuit de năpasta, vine ca un roiu de lăcuste alt neam barbar și pagân. Acum puterile strămoșilor nostri erau mai sleite de luptele cu barbarii de mai naiente, deci și-au zis: pămînt este destul, să dăm și flămînzilor acestora cât vom da, să avem pace cu ei. Si le-au dat, dar' rău au făcut. A intrat ariciul în casa sobolului, mai scoate 'i de poți!

Au trecut veacuri.

Cât cu buna, cât cu răul, am trăit și trăim la olaltă. Nu ne-au putut nimici și nu ne-a trecut prin minte să-i nimicim. Pămîntul a trecut prin multe schimbări dela un stăpân la altul, până acu's 50 de ani, când am venit stăpâni deosebiți peste puținul ce scăpase neînghițit de lup. Acest puțin era numai al nostru; fiecare familie știa ce are, și știa că peste puținul pămînt ce il are, este stăpân numai el după D-zeu din cer. Acestea le știa fiecare creștin, dar' erau foarte puțini cari mai știau un lucru: că adeca pămîntul acesta, moșia aceasta, este numai atâta vreme a lui, cât este viu, ear' după moarte e dator

să o lase neșirbită copiilor sei. Acest lucru, daună, mulți nu-l știură, ori nu voră a-l ști, ci îndată ce se văzură stăpâni, crezură că au drept să tot bea și să mănânce fără a lucra. Si aşa făcură. Si în câțiva ani păpară moșii, de nu-i vrednic capul lor, le dădură pe o nimică veneticilor, apoi ei cu urmașii lor se băgară slugi la cei-ce veniră numai cu zdrențele-n spate aici la noi. Ei, cari puteau trăi ca oameni cinstiți, stăpâni în moșii cele îngărate cu sudori crunte, și tîrîră rămășița zilelor ca argați flămînzi și zdrențuroși. Si aceasta nu ar fi fost nicăi un păcat, că era numai pe deapsă dela D-zeu, fiindcă 'i-au călcăt porunca Lui și a împăratului; dar' năcazul și foamea și golătatea au trebuit să o tragă și o trag copiii și nepoții și străniepoții lor. Că aşa-i în lume: Pentru păcatele tatălui, pătimește și fiul totdeauna. Si, cu toate că astfel de exemple s'au văzut multe în fiecare sat, par că-i bătaia lui D-zeu pe capetele noastre, nici acum, după o jumătate de veac, nu toți prindem minte să păstrăm puținul pămînt ce biată ne-a rămas de vitregia timpurilor. Mulți din noi vînd holdă după holdă, fînaț după fînaț, ba unii chiar și casa, de rămân în lumea largă ca cucul, că numai el n'are casă, nici țeară aleasă! Si aşa nu-i bine, o vîd și ei în sfîrșit, dar' atunci e târziu. Si bine nu este nici pentru urmașii lor, cari rămân ca vai de capul lor. Astfel de oameni nesocotiti, pe lângă că în această lume dau cu capul de părete, în ceea lume vor fi și mai osândiți, că D-zeu 'i-a întrebat: »Ai lăsat fiilor tăi moștenire petecul de pămînt care 'i-l-am dat în stăpânire?«

Din vremuri bîtrâne.

I.

E o seară de iarnă, fără lună, și de un frig ce îngheță și vițelul în vacă. O negură sură și deasă — atât de placută lupilor flămînzi — s'a lăsat peste satul Budurleni, adormit în strătușul seu ca într'un fund de căldare. Abia câte un lătrat de câne — scăpat și acela ca prin vis — se mai aude bătînd și răsunetul lui străbatea cele dealuri pleșuve.

Era pe vremea șezătorilor, când fețele și nevestele se adună la un loc, cu furca, petrecute de fiori posnași. În șezătoare sbîrnăiau fuselile printre degetele sprintene; dar' mai erau încă multe locuri goale pe lavițele din jur. Si sosisau mereu fețele imbujorate, că doară era Marți seara, era seară de tors.

Sosisau mereu, fără să crească vesela obișnuită, — nu auzai cimiliturile, povestile și horile de altă-dată; se părea că le-a opărit cineva cu apă caldă. Si căt de rău stă șezătorei fără larmă și voe bună?! Ca la nuntă fără ceteră! Ici și colea se mai vedea plecându-se căte una la urechia vecinei sale:

— Nu știi ceva de Ionu curatorului?

— E dus din sat.

— Săracii fiori, rele zile 'i-a mai ajuns!

— Vai tu Mario! de-or prinde pe George a vecinului eu mor de dor și jale.

— Da săracă mumă-sa?

— Cine știe pe cine o mai pica bătaia lui D-zeu?!

Fiorii săracii! năcazul lor muncea inimile fetelor din șezătoare. Pe unde's? Nu știa nime! De vre-o trei zile »tipenie« de fior nu mai vedea prin șezătoare; dar' nici prin sat — au înțeles ei ce au înțeles; și nici nu era lucru curat atâta umblătură a »biraelor« pe la curte.

* * *

Inspira casa »birăului« se auziau din când în când lătrături mai dese, și cine ar fi băgat seamă, putea să vază, cum prin negura deasă, ce intuiește și zarea căt biată o ar mai fi dat zăpada, se străcurau cu mare grijă, niște negrețe. Au intrat la primarul, și

lucru de mirat, cândii tăceau tăcerea pestelui; chiar și ușa se părea că 'i-a uitat scărățitul cel vestit — bagseamă țuruisse apă pe țîțînile ei de lemn.

Casa primarului era o casă mare acoperită cu paie, și strășina-i slobozită scutea de ploaie prisma spoită cu »mial«. Din uliță ce se lărgea înaintea ei în forma unui triunghi, intrai în tindă, care avea un miroș înădușitor ce venia dela »podlașul« plin de funingine, sub care se înveluia fumul schînteos. Din tindă, spre dreapta, intrai în casă, largă, pentru acele vremi chiar înaltă în părăți. În gura cuporului de pâne, sub hornul larg și slobozit fumega o buturugă, ce ațîță din când în când căte-o fașie de lumînă ca să mai deștepte din somn întunericul. Opintiri zădarnice; isprava lor nici nu era dorită! căci doară birul putea să aprindă »opaețul« cel mai vederos în tot satul. La una din licăririle acestea, a intrat cel dintâi soț. De pe bâta cea lungă, cu măciuca mare, se vedea, că e din jurații satului.

— Bună seara, bade Costane!
— Seară bună! cam târziu fărtate

Ce va să răspunde un așa păcătos înaintea scaunului Celui vecin, care toate le vede, toate le știe?

Deci, până nu este încă prea târziu, cruțați moșioarele, lucrați-le omenește ca să aveți cu ce vă ține vieața și nu le vindeți, nu le zălogiți și îngreunați pe la bânci și pe la cămătari, ca să le puteți lăsa neșirbita urmașilor vostru. Atunci veți merge cu fața sănătății înaintea dreptului judecător și, când va întreba: »Ai lăsat fiilor tăi moștenire petecul de pămînt care 'ti-l-am dat în stăpânire?« și vei răspunde cu inima curată: »Fie lăudat numele tău, Doamne, că ce 'mi-ai dat — tot am lasat fiilor mei!« Atunci se va întâmpla cu tine zisa scripturei:

»Dreptul lăsa-va moștenire fiilor sei!«

I. P. R.

Năsăudul. În Iulie a. c. a fost aleasă Virgil Sotropa director al gimnaziului român din Năsăud. Comisiunea administrativă a fondurilor școlare năsăudene l-a onorat în unanimitate cu încredere sa. Pelângă aceasta, alegerea s'a făcut într-o toate conform dorinței ministrului de culte Wlassics, și pe baza concursului escris așa cum a cerut ministrul. Cu toate acestea, aprobarea guvernului maghiar și întărirea lui Virgil Sotropa în postul de director al gimnaziului din Năsăud nu a urmat până în ziua de astăzi și după cum nisă scrie din Năsăud, este temere că nici nu va urma. Faimosul Ciocan, această piaza rea a Năsăudului, a pus și pune toate în mișcare ca locul să 'i-l poată ocupa și mai faimosul Gheție, ear' nu harnicul și integrul Sotropa. Sperăm însă, că temerea Năsăudenilor nu se va adveri; și așteptăm chiar să nu se adverească. Dela un guvern care se numește al »lesei, dreptului și dreptăței« așteptăm cel puțin atât, ca să aproape aceea ce se face conform dorințelor sale, și în special dela șeful guvernului, prim-ministrul Széll, așteptăm, ca să pună odată capăt sistemului de spionaj, ponegrire și denunțare, ajuns la stare atât de înfloritoare sub antecesorul seu. Noi nu băgăm politica în școală și în biserică; așteptăm ca nici guvernul să nu o bagă!

Înțelepciunea vădăicească. Sfintia Sa, părintele Ivankovics, episcopul rom.-cat. din Rosnyó, înțelegând că po-

— N'avem ce face, dar' și acumă fără ispravă. Gândești, că 'i-a înghițit pămîntul.

Până-ce mai vorbiră una alta, eată că sosesc și ceialalți jurăți. Se strîng toți în jurul mesei și răzimându-se cu coatele pe ea încep a șopotii, gură 'n gură sau pe la ureche. Erau năcăjiți, și avea de ce; mai era o zi, până-ce trebuiau să ducă, și din fundul pămîntului, un fior la curte, și fiorii ca 'n palmă. Au simțit ei, de unde au simțit și căt ai bate 'n pălmii era gol satul de fiori. — Era mare boală pe atunci cătănia! Prindeau »cu funia«, și nu-l ducea, până 'n vecini pe 2–3 ani; ci știe D-zeu prin ce țeri străine, câte pe 6–12 ani, pe cătă vreme va fi de folos, până-l vor birui oasele. Fioriul cel întreg, teafăr și frumos, dacă scris era în carteia vieței să se mai întoarcă, numai îmbătrânit și schilav putea să-și mai vază satul. Știau și biraiele amarul cătăniei; dar' porunca domnească era poruncă! De nu puteau prinde un fior era vai de ei — »bătele« erau a lor; perdeau slujba, fi muta în moșii mai rele, și »Măria Sa« trimitea la cătănie pe unul din ei. Porunca domnească, pe acele

porul slovac din vădicia sa este sărac și că de săracie prinde a lua lumea 'n cap, s'a pus să-l îmbogățească și țină aici acasă bogat și fericit. Acesta ar fi într-adevăr lucru vrednic de toată cinstea. Numai căt că uite ce sfaturi dă el credincioșilor:

»Pricina săraciei poporului slovac este, că el nu știe ungurește; deci că să fugă de ei săracia, ca dracul de tămâie, n'au decât să .... ian ghiciți ce să facă? să învețe ungurește. Drept aceea în școalele slovace să se învețe foarte bine ungureasca și prin toate comunele să se înființeze reunioni de cetire și de cântări ungurești.«

Leftin recept și minunat de bun; numai un vădică papistaș 'l-a putut da.

A tacuri noue.

Cetatea noastră națională este aprig atacată de puternicii zilei. Mai asupra unui părete al ei, mai asupra altuia, se asvîr cu dor negru de stîrpire. Ear' lupta noastră națională, e numai luptă de legiuță apărare.

De voim însă noi să ne putem împotriva mai cu nădejde, trebuie mai ales să ne ținem ochii trei asupra dușmanului, pândind mișcările lui, că spre care parte slabă a cetăței noastre își îndreptea pașii unde are de gând să ne atace mai nou, și să ne punem pe repede clădire și în acea parte, ca pe când el sosește, să ne găsească căt mai bine întăriți, sau cel puțin mai bine decât cum suntem.

Până acum ne-au fost atacați păreții cetăței pe cari ni-i închipuim când zicem școală, pe care mereu ne-o ciurue cu legi aspre, și închizând școli de-ale noastre și punând de-ale lor între noi, — apoi biserică prin legile mai noue; familia chiar prin »kisdedovuri«, peste tot locul; apoi aruncând între noi bombe străine: multimea de slujsăsi, notari, solgăbirae, executori, s. a.

Ear' acum astă că tot nu au destule cuie ruginite străine în oasele noastre, și să găndesc cum să ne bată altele noue, ca doar' rugina de pe ele să treacă apoi și pe noi.

Unul dintre cei mai mari făuritori de planuri, după cari să fim atacați, Săcuiul incarnat Beksics, a scris de curând o carte mare, în care dă sfat capilor nației sale, că pe nemaghiari, îndeosebi pe Români și pe Slovaci, să-i atace acum în naționalitatea lor,

vremi era mai sfântă ca cea dumnezească.

— Să știi că astă ne pune capul. ...Păcătuim, dar' n'avem încătrău; trebuie să prinDEM pe unul însurat.

— Numai căt și aceia s'o camșters.

— Gândeam c'om brodi-o cumva, dar' nu-i nici un modru, — șoptise jurațul de al doilea, om mic dar' îndesat ca un plumb, — și o pățim de-a bună-seamă, ajungem de rușinea tîrgului, de nu facem cum a zis »cistul« curței.

— Când ai fost la curte?

— Azi.

— Și ai vorbit de năcăzul nostru?

— Am fost cu alte treburi; dar' ei m'au întrebat.

— Și ce-o zis?

— Ce să zică? De nu ducem om, până mâne-seară, ne stă capul unde ne stau picioarele. ...Să totuși 'mi-a zis o vorbă...

— Ei! spune odată; ce stai?

— E mare vorbă, 'mi-e și greu să o spun... M'au sfătuit să prinDEM pe »căplănuș!« — Zice că ce ne trebuie nouă doi popi, la 40 de »fumuri«. Cine și poate

și prin *industrii* (meserii), căci, — zice el, — meseriașii români sunt prea puținți și slabuți, încât avem loc de ajune de-a risipi oameni de-ai nostri printre ei, ear' apoi ai nostri să fie organizați (întocmiti și pregătiți) *năționalicește*, adeca ungurește, și așa țintuți printre Români.

Ceea-ce atâtă înseamnă: haid să atacăm acum cetatea Românilor dinspre păretele industriilor (meserilor) unde sunt slabii, și fiecare meseriaș pe care ca pe un glonte, îl aruncăm între ei, are să fie nu numai meșter ce-și vede de ciocan, de ghilău ori de calapod, ci are să fie și un *agent național-maghiar*, care de câte ori dă cu ciocanul lucrând Românilui, de atâtea-ori să-i zică și câte o vorbă de preamărire pentru noi și neamul nostru cel atotputernic, spre a trezi în inimile poporului între care trăește tot mai mult temere și gând de supunere față de noi, — scurt: să fie nu numai meșter, ci și vînător de suflete pentru noi!

Se poate oare așa ceva? Avem noi să ne temem cătuși de căt de așa ceva?

Eată întrebări la cari mulți dau răspunsuri ușurative, prea pline de teamă sau prea pline de încredere, și la care noi ne vom simili a da într'un număr viitor răspunsul cel mai intemeiat pe adevăr, trăgând apoi din el cuvenitele încheieri și invetături.

DIN LUME.

Răsboiul în Africa-de-meazăzi.

Știrile din urmă, private și încă necontrolate, ne spun, că forțele generalului White, înconsiderabilul număr de 9000 oameni, au fost învinse și făcute prizoniere din partea Burilor. Ear' o telegramă trimisă ambasadorului din Transvaal de pe lângă curtea din Bruxelles zice, că *Ladysmith a capitulat* și generalul White încă a ajuns *prisonier în mâinile Burilor*.

Presă engleză e foarte revoltată de acest desastru al armatei conduse de generalul White și scrie violent în contra acestui șef de armată. »Times« zice, că planurile generalului *au fost atât de slabe, încât chiar și nemilitarii, trebuie să le considere de nesocotite și periculoase*.

Din parte oficială se caută însă a se da puțină înfrumusețare lucrărilor. Așa sub-

să spună toate, cătă 'mi-au îndrugat. Se tem că căplanul cu cărțile lui strică numai pe oameni. Vă spun drept că m'am încrucit ascultându-l și pe cale tot la aceasta am gândit; dar' 'mi-se pare că nu e chiar așa rău....

S'apoi ce și vreăți? Ne strîng opinile; când ajunge omul în corn de capră face cum poate și nu totdeauna cum se cade.

— Măi oameni buni! suntem creștini; de facem una ca aceasta nici pămîntul nu ne mai rabdă, — zise biroul.

— Mai lasă, biroule, cu iadul, — se vede că-ți cetește căplanul din »pragilă«.

— Zi ce-ți place, dar' eu să știu că mă spânzură și nu fac una ca aceasta.

— De nu faci tu, facem noi!.....

* * *

Ce rău se mai croia pe seama biețului căplan, și lui nici prin cap nu-i trecea. Cetăția cu multă smerenie, la opaițul de său, și căsenii ascultau cu frică cuvintele *pravilei*. Popa Mihailă era întins pe patul din fund, mai slobo-

secretarul de stat al coloniilor, *Selborne*, a ținut un discurs zicând, că Transvaalul deja de multă vreme a făcut tot posibilul ca să înfrângă supremația Angliei în Africa-de-meazăzi. Burii au stărtuit mult ca Anglia să intre în conflict cu unele puteri europene. *Răsboiul a fost inevitabil*. Dacă nu iubinea acum, ar fi isbucnit în momente mult mai periculoase Angliei.

Ear' lordul George *Hamilton*, ministrul Indiilor, a ținut un alt discurs afirmând, că în Africa-de-meazăzi se vor schimba sorgii răsboiului în curând. Si când Anglia, ca învingătoare, va apărea cu condițiile sale de pace, atunci popoarele străine se vor convinge, că scopul ei principal a fost ca să libereze pentru omenire o țară mare, care până acum e supusă unui despotism nerușinat și umilit.

Ca moment mai nou dăm știrea răspândită, că Papa Leo XIII. a făcut încercări prin oameni de-a sei, ca să se delăture răsboiul, dar' guvernul englez nici nu vrea să audă de așa ceva.

Așadar' toți din toate părțile ar dori pace să se facă, dar' Anglia nici de rușine nu s'a lăsa acum de răsboiu, după ce 'l-a inceput odată.

Bunica și maghiarisarea.

»Bistritzer Zeitung« scrie următoarele:

»Era într-o Duminecă după ameazi. Părinții unei fetițe de 10 ani și ai unui băiat de 2 ani sunt duși de acasă și lăsaseră pe copii în grija bunicei. Bunica-i bătrâna și vede rău. De aceea cercă pe fetiță să-i cetească în cartea de cântări. Fetița ia carte, cearcă, cearcă, dar' rămâne mută. Doară din mănie ori neascultare? Nu, ci în adevăr nu știe cetii nemțește, căci frecuentează școala maghiară de stat. Vine seara. Părinții vin acasă, bunica plângă, se face un tămbălău și a doua zi fetița de sus merge acolo, unde trebuie să meargă, în școala poporala săsească. Așa se întâmplă în anii din urmă ai secolului al XIX-lea în suburbii de jos. Si fie zis în treacăt, în timpul din urmă a scăzut la un minimum numărul copiilor de sus, cari frecuentează școalele de stat.«

Așa scrie foaia săsească din Bistrița despre ai lor copii, dar' ce să zicem noi de ai noștri.

zind câte un fum din luleaua cu țevi lungă, făcută din »șneapen« tinér.

La horn bătrâna preoteasă își încalezia spatele gârbovite de bătrânețele și durerile mamei cu fii perduți în »neagra vecinie«. Sărmăni bătrâni! Pe Firuca o mai aveau în aceste zile a bătrânețelor. Nu era vioale și neastimpărată, ca fetele cămpilor, ci blandă și așezată. Era o fire slăbuță, de sprijinit, și nu să spriginească pe alții. În blândețea ei gândeai că-i lipsește ceva; era fructul bătrânețelor și nu al tineretiei pline de viață. Firuca învîrtind cu iuteală fusul, greu de firele încărcate, cu ochii-i vineți, ca cicoarea, sorbia față scumpului cetet.

Cetețul chiar se oprișe, când cânele de afară începuse a mărăi.

— Cine să fie? Firuca, ian vezi la fereastră!

— Mi-se pare că aud ceva la ușă.

— Du-te, Gavrilă, deschide ușa să nu se impedece de ceva prin tindă.

Dar' n'apucă să ajungă la ușă și se și deschise.

— Bună seara, părinte.

Stim de bună-seamă, cunoaștem chiar mulți băieți de Român, rămași la economie ori aplicăți la măiestrii, cari umblă 5-6 ani la școală, dar' înzădară-i da o carte românească în mână, că privesc la ea ca la una turcească; de a nu se scrie ceva — scriu ungurești. Causă? Umblă la școale de stat ori comunale, unde glas românesc nu aud, litere și cărți românești nu văd.

Ar putea lua exemplu toți Români dela bătrâna Săsoaică din Bistrița, care s'a scandalisat că nepoata ei nu-i poate ceta, deși umblă la școală. N'ar trebui dat nici un copil de Român la școale de stat ori comunale, până nu se va respecta legea care zice:

»În școalele poporale trebuie să fie limbă de propunere limba maternă a elevilor.«

Despre procese.

»E mai bună o pace strâmbă, decât o judecată dreaptă.« Așa sună proverbul cel plin de înțelegere pe care fiecare din noi îl cunoaștem, că doar ne-a rămas din moșstrămoș. Si cu toate acestea par că nu l-am sănătă, așa nu îl urmăram. Pentru ori ce nimică, pentru o neînțelegere căt de mică, pentru o vorbă zisă pe negândite... hai la proces! Si nu e bine! Vedem toți că nu e bine, dar' torușii nu ne încumintă odată, nu ne aducem aminte că pacea o vrea și Dumnezeu și oamenii cei de omenie. Ci alergăm tot într'un suflet la oraș, deschidem tot găfăind ușile advocaților și le spunem cu capul înferbentă pricina, ba mai adaugem și din ce n'a fost, numai avocatul să ne primească pira.

Da, har Domnului, azi avem advocați de ai nostri prin toate orașele, care cercă și capacita cu buna, că pentru ori ce nimică să nu incepem la pira, să nu ne încurcăm în judecăți, să ne împăcăm acasă, să ne crutăm spesele. Ei, dar' care avocat astfel ne vorbește, nu-i pe gustul celui cu capul înferbantat, își cugetă: »î hî! Procurorul astăzi ține cu dușmanul meu, i-o fi uns roata!« Si se face prieten cu drumul spunând că s'a mai gândit. Ear' după ce ese își zice: »Mai sunt doară procurori în oraș, nu ești numai tu!« Si merge la alt avocat, și-i spune pricina și mai cu pont și acela-i ia pâra, și cere cătiva fl. anticipație și-l asigurează că i-a umbla de rind. Acum e bine! își gâ-

— Seară bună Mărie, doar' nu s'a întemplat ceva. Abia răsuflă; ce năcăzu te aduce așa târziu?

— Păcate! păcate, părinte!... Vi se gătește un mare rău... să fugă căplanul! Fugi, dragul meu! Vreau să te prindă la cătanie...

— Mi-am usurat inima. Doamne mulțumescu-ți. Mă duc; ei cred că am esit numai până afară. Ficiorul meu nu-i de vină... Părinte, el n'a voit și nu vrea, — nu cere, te rog, pedeapsa lui Dumnezeu pe capul lui și al nostru... Dumnezeu vă păzească. Noapte bună! (Va urma).

Burii și Englezii.

(Urmare și fine).

De atunci, Englezii prin toate chipurile au căutat ceartă Burilor.

Mai întâi au voit să-i silească să cumperi dera dinși dinamită, aceasta este un fel de iarbă de pușcă, foarte puternică, care se întrebunează mult în minele de aur. Burii au pus monopol pe dinamită, așa că ea se vinde în Transvaal numai de către stat, pre-

dește cel cu capul înferbentă; acesta știu că va înveța omenie pe cumnatul — ori cu cine are pricina.

Si ajungând acasă, se laudă-n dreapta și în stânga că așa și așa i-a spus procurorul și așa și așa va face cu pricinașul. Cela aude laudele. Să cărănește, dar' nu să înfrică.

»Mai sunt procuratori în oraș, își zice el. De pace nici poveste. Ba-i întâlnescă pe cecatul la pregătire. Acolo mai întâi priviri poncișe, după aceea vorbe împungătoare și dintr-o parte și dintr'ală, laude, că: să știu că îmi vînd tot ce am, numai cu ce am pe mine să rămân, nu mă las la tine! — Da tu crezi că eu m'oi lăsa la un nimernic ca tine?..

— Ce? Eu nimernic? Si jup cu un scaun în capul celuilalt. Pricina-i gata. Sâangele prinde a curge. Oamenii se fac două cete: unii țin cu unul, alții cu altul. Acum ține-te la părțială. Si sfîrșitul? visum reperte, pîră groasă, bani la advocați, bani la comisii, săracie în amândouă părțile, ură, copii rămași în drumuri. ....

De aceste, daună, vedem zi de zi. Si apoi zicem că suntem creștini și oameni de omenie! Creștinii cei adevărați și oamenii cei de omenie nu fac așa: ei mai și iartă greșelele celor ce le greșesc, nu stau tot ca cocoșii gata de bătaie, nu stau tot ca sălbaticii gata de ceartă și de procese.

Să ne învățăm deci a ierta, a ne împăca noi între noi, a nu deschide așa desușile advocaților și a judecătorilor, că numai rar, foarte rar le deschidem pentru al nostru folos, ci de cele mai multe ori pentru paguba noastră și a urmașilor nostri.

Din pildele altora.

Curajul Bosniacilor.

De vre-o 20 de ani Bosnia și Herțegovina au fost cuprinse de trupe ale împăratiei noastre și puse sub paza unui »guvernator«, cîrmuitor, numit anume.

În timpul de față, guvernator al Bosniei e ministrul Kállay, Ungur de neam și fire, și el se și poartă cu Bosniacii cam ungurește! Mai nouă și zugrăvitoare a stărilor, e următoarea întâmplare:

Tinerii studenți bosniaci, primiau un număr oare-care de stipendii, cu cari își

cum se vinde la noi tăbacul. Englezii ar fi voit să o vînză ei, pentru că ar fi putut căstiga de aci foarte mulți bani.

Neputând face nimic cu dinamita, Englezii au început a face reclamații în afacerea numită a *Uitländerilor*.

Se numesc așa străinii, veniți de prin toate părțile, dar' mai ales din Anglia, cari lucrează în minele de aur. Acești străini, negreșit, nu au în Transvaal aceleași drepturi pe cari le-au Burii, stăpâni țărei. Englezii însă au pretins ca Uitländerii să capete drepturile Burilor. Dacă ar fi căpătat aceasta, de vreme ce acești Uitländeri sunt foarte mulți, pe când Burii sunt puțini, și de vreme ce minele de aur în mare parte sunt cumpărate de Englezi, înțelege ori cine că în scurtă vreme, Transvaalul ar fi ajuns în mâna Englezilor, fără ca Burii să se mai poată împotrivi.

Burii au înțeles aceasta, și au căutat în toate chipurile să împace pe Englezii. Dar' acestia, nu numai că nu voiau pacea, dar' trimiteau mereu ostiri, lungind doar' vorba până ce să ar fi văzut destul de tari, pentru că să cuprindă Transvaalul.

Atunci Burii, văzând că nu este nici un chip de a scoate la capăt cu bine, și pentru a nu da Englezilor timpul de a-i copleși

urmară învățătura în Viena. Așa-i peste tot locul, că pe tinerii universitari (din școlile cele mai înalte în cari intră numai după ce ai găsat gimnasiul întreg), nu-i mai ia nimenea drept copii, ci mai mult bărbați ca copii, și lor li-se dău ajutoare și stipendii fară a le trage atâtă seama ca la copii, căci se crede că sunt destul de copți să judece ce fac, unde umblă, cum își văd de treburi. Așa-i asta peste tot locul, în toate țările.

Ungurul Kállay însă, vrând să fie mai estra ca alți îngrijitori ai tinerimiei, a hotărât în toamna astă să nu mai dea Bosniacilor stipendiile, banii, pe mâna lor, ci să le iee în Viena o casă în care să-i așeze, dându-le cuartir și mâncare, iar apoi în schimb tinerii să fie ținuți de scurt, ca niște băieți, neîngăduindu-li-se a merge decât la prelegeri (învățătură în școală), încolo nici la teatru, nici la petreceri, ba nici la preumblare, ci tot sub zavor!

Asta e mai mult decât se poate aștepta dela tinerii universitari, căci așa se urmează doar cu elevii de prin clasele de jos ale gimnasiului, de aceea mai săptămânilor acestea universitari bosniaci, însotiti cu Slovacii și Croații, în număr de vre-o 200, au mers la casa ministrului, și cu strigăte, cu amenințări, cu batjocuri, l-au huiduit și l-au spălat una bună, ca pe un Ungur nesăpunit și fără inimă. L-au încurajat casa, i-s-au oprit sub ferestre și l-au făcut un sgomot, o larmă, arătându-și disprețul lor pentru un om atât de mic de suflet!

Și astă în chiar orașul de frunte al țărei lor, în strada mare, unde puteau fi închiși de politiști! Și au făcut-o tineri, a căror sprinț pentru a studia, stă în mâna ministrului huiduit. Dar dacă a lovit în ei, au lovit și ei în el! Mândria și numele lor de bărbați și neatîrnarea lor, nu și-au lăsat-o nerăsunată nici cu primejdia de a-și perde toți ajutorul bănesc.

Asta e bărbătie!

Noi — tremurăm câte 3 sate când trece printre noi un »Măria-Să« dl... solgăbirău, ba chiar un scriitor de notar ungur, ori un gendarm cu pene de cocoș în cap, în sfîrșit ori ce țiflindar, ce vine poate anume să ne batjocorească și neîndreptătească chiar la noi acasă!... Si numai după ce s-a dus el ne cătrânim!...

de tot cu oștirile pe cari mereu le aduceau din Europa, au declarat ei răsboiu Englezilor, în ziua de Sâmbătă, 29 Septembrie. În acest răsboiu, ei sunt aliați și cu cei din republica Orange, pentru că și aceștia își dau bine seamă că, dacă Englezii vor isbuti să subjuge Transvaalul, va fi pe urmă o jucărie pentru ei să înghiță și Orange.

Din această povestire, fiecine își poate da seama de purtarea nedreaptă și de lăcomia fără margini a Englezilor. Ei sunt poporul cel mai bogat din lume. Ei stăpânesc țări întregi în Asia, America, Australia și Africa. Aurul și petrile scumpe curg din toate părțile în țeara lor. Si cu toate acestea, tot se lăcomesc și la țeară mică și săracă a o mână de oameni, cari nu cer alta decât să trăească liniștiți și liberi în săracia lor, fără să caute ceartă nimănui.

Ce deosebire între Englezi și Burii, a căror singură grije este, nu de a aduna vecinii bogăți, ci numai de a-și asigura singura bogătie a omului vrednic: neatîrnarea!

De o sută de ani, mereu vedem pe Burii, luptându-se prin toate mijloacele, pentru a nu căde în robia puternicilor lor vră-

Despre incendii.

Acum, când suntem în ajunul întratului în iarnă, după ce toată agonisita munca noastră de peste an este adunată pe acasă; acum, când ar fi să fim veseli și să mulțumim lui D-zeu că ne-a învrednicit de o vară roditoare, acum ne vin din multe părți vesti triste despre incendii, despre focuri grozave, cari în câteva minute consumă toată agonisita bieților creștini, nu numai dintr-o vară, dar' dintr-o viață întreagă. Astfel de incendii au fost acum mai de curând în Săcel lângă Seliște, în Gurariul lângă Sibiu, în Rodna-veche și pe aiurea. Unele incendii nu se știe cu siguranță, din ce s-au început, dar' chiar să se știe — ce folos?

Dauna cine o mai poate computa și despăgubi? Ear' spaima oamenilor cine să o poată descrie și scoate din ei? Apoi, mulți din cei pagubiti prin foc sunt chiar neasigurați. Ar fi bine, ca tot omul să-și asigureze căsuța și supraedificiile, ca, la un cas de incendiu, barem prețul lor să-l capete că să-și poată face altele și să nu fie nevoie să vinde apoi din moșie pentru acel scop. Ar mai fi de dorit ca să nu umble nimenea cu pipă și țigară pe la fănețe, că de multe ori din acestea vine primejdia; ba ar trebui să opere băieții dela fumat sub pedeapsa cea mai strănică, ear' cei mari să se deprindă a fuma numai în casă — dacă chiar nu pot fără săracia de pipă ori țigară.

Multe muieri au răul obiceiu de pun cenușa afară într-un vas, ori chiar în cămară. Dar' în cenușă stă cărbunele aprins zile întregi, un mic vent spulberă cenușa de pe el, pe el îl duce-n paie și primejdia-i gata. Ar fi deci de dorit, ca cenușa să o strângă muierile în cuptorul cel de copt pâne. Ear' când au de făcut pâne, atunci să o cearnă prin ciur și aşa să o pună bine. Că prin ciur nu pot trece nici cărbunii stînși, necum aprinși. Ear' cărbunii rămași în ciur, să-și arunce ear' în cuptorul de pâne.

Pază, pază, pază în contra focului și asigurare!

mași. Ei s-au luptat și cu armele și să văzut minunea că cei mulți, tari, bogăți și bine înarmați, să suferă rușinea de a fi bătuți de atâta-ori de cei puțini, slabii și săraci, dar' cari aveau dreptatea în partea lor. S'a mai văzut în două rînduri cum un popor întreg nu s'a sfidat a face cea mai mare jertfă ce poate face cineva, aceea de a-și părăsi locurile unde s'a născut și pămîntul, pe care s'a hrănit, pentru a se duce în locuri depărtate și necunoscute, numai pentru a nu-și pleca capul sub jugul rușinos și nesuferit al străinului.

Dacă nu ar fi decât atâtă, și încă Burii ar merită numele de *popor de eroi*.

Dar ceea-ce se întâmplă acum trebuie să ne facă să-i admirăm și mai mult.

Trebue să stim, că Burii nu sunt mai mulți decât 250.000 suflete în Transvaal și 110.000 în republica Orange. Ei nu au de loc armată, afară de câteva tunuri și vre-o 800 de tunuri.

În fața lor stă Anglia, care numai în Europa are 40 milioane de supuși și încă alti 320 milioane în celelalte părți ale lumii. Oștirile și corăbiile ei de răsboiu sunt nenumărate și bani cu cari să poartă răsboiul are căti va vrea.

Din Petroșeni.

Din Petroșeni primim vești slabe. Pe când în alte părți spre bucuria noastră a tuturora — să închiagă rîndurile, să apropie frate de frate, dau mâna din inimă, pun umăr la umăr pentru purtarea greutăților, pe atunci poporul nostru din Petroșeni să desbină. Și nu să desbină uniți de neuniți, ci neuniți, gr.-or. ei între ei. Și aceasta din cauza învățătorului, pe care — după cum ni-se scrie — pentru ale lui purtări nesocotite l-a ridicat V. Cons. din oficiu, ear' protopresbiterul din Hațeg l-a pus ear' în post, peste voința poporului. Ni-se mai scrie, că numitul învățător, a mai scărit din leafă, numai să rămână cum a fost. Și totuși, numai cățiva însă, mai mult neamuri și prieteni de-al lui au ținut cu el și protopresbiterul. Adânc măhnită băiașii români gr.-or. din Petroșeni pentru aceasta, declară că nu mai vor să aibă nimic cu sătenii din Petroșeni, dar nici cu protopresbiterul, și l-recearcă că nici el să nu aibă nimic cu ei.

Acesta e cuprinsul unei lungi scrișori subscrise de șese fruntași de-al băiașilor din Petroșeni, și în numele tuturor băiașilor.

Ne-am bucura să nu fie așa; dar' în cas când așa ar fi, am dorî din inimă să dl protopresbiter să vadă că mai curând a împăca credincioșii, a face să încete gâlceava, a nu-i amenința cu gendarmii dacă și ridică glasul într-o apărare drepturilor lor. Aducă-și aminte de vorbele sf. scripturii: »Vai de cel ce face gâlceavă între frați!«

Grigorie G. Tocilescu.

— Vezi Ilustrația.

Unul dintre delegații oficiali ai guvernului român, în congresul orientaliștilor la Roma, a fost și dl Grigorie G. Tocilescu, vestitul profesor dela universitatea din București. Domnia-sa, într-o lungă și frumoasă cuvenire, după ce a mulțumit pentru prima frâtească ce s-a făcut Românilor în Roma, a spus pe scurt istoria poporului nostru din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, arătând stăruința cu care el și-a păstrat naționalitatea.

Eată de ce-i punem tipul în numărul de azi al »Foiii Poporului«.

Și cu toate acestea, când a fost vorba de a-și scăpa neatîrnarea lor, Burii nu au stat un minut la gânduri de a se lua la luptă cu cea mai mare putere ce este astăzi pe pămînt.

Total bărbații sănătoși, în vîrstă de 18 și chiar de 16 — până la 60 de ani au luat armele și au plecat la luptă. Astfel ei au înarmat vre-o 40.000 oameni. Burii sunt toți foarte buni călăreți și trag foarte bine la întă. Afără de asta ei sunt foarte disciplinați și mai ales când e vorba de apărarea țărei lor, ei intră și în foc. Îndărjirea tuturor e așa de mare, încât chiar femeile își trimite copiii la oaste; unele din ele au luat pușca, și au plecat să se bată și ele alături cu bărbații și frații lor.

Burii sunt hotărîti să se bată până la cel din urmă om; și știindu-se vitejia lor și iubirea lor de țeară și de libertate putem fi siguri, că puternica Englîteră va avea multă greutate să le iee țeară, dacă cumva nu își va întâmpla încă odată ca la 1881, de a fi rușinată, după cum merită, de această mână de eroi.

(După »Albina«).

I. C. S.

PARTEA ECONOMICĂ.

Îngrășatul porcilor.

Între animalele de casă, de cari economul are neapărată trebuință pentru economia casnică, să numără și porcul. Acest animal este foarte prețuit pentru carne și grăsimea lui. Porcul, fie pentru că să sporește într'un număr foarte însemnat în decursul anului, fie pentru că e puțin alegător și în privința nutremântului: să ține și îngăse, nu numai din partea economilor de pe la sate, ci și din partea celor mai mulți indusriști, neguțotori și a altor interesați de pe la orașe, ba chiar și alți oameni de tot săraci, său dedat a țină căte un purcel, ca să crească și să se îngăse în decursul anului acă lângă casă, cu lătura și sfîrmiturile cari să fac și ar rămâne altfel nefolosite. Într'un cuvânt, porcul este animalul care nu poate lipsi din nici o economie casnică, fără ca lipsa lui să nu fie mai mult sau mai puțin simțită în decursul anului.

Pentru oamenii săraci, porcul este o adevărată cassă de păstrare, în care se adaugă pe fiecare zi căte ceva, până când pe iarnă să pomenesc cu un capital destul de însemnat. În această cassă de păstrare, nu se recere depunerea unui capital aşa mare ca să aducă interes, ci numai cățiva florini, cu ajutorul căror se cumpără primăvara căte un purcel sau doi, în cari până toamna se adună un capital destul de însemnat, cu deosebire pentru omul sărac.

E drept, că în timpul din urmă creșterea și îngășatul porcilor, a suferit nespus de tare, din cauza ciumei sau colerei, ce a bântuit acum de cățiva ani cele mai multe ținuturi și de care său prăpădit un număr foarte mare. Cu toate acestea creșterea și îngășarea lor nu stagnează, ci se pare că din an în an ia un avânt tot mai mare. Aceasta este un semn că s'a deșteptat și între economii dela sate încântă, spiritul de întreprindere și neguțotorie, atât de amortit până acum. În adevăr, că-ți era oare-cum și milă, când vedeai, că micul econom își lapădă ovăsul, cucuruzul, cartofii și alte bucate mai fără preț toamna pe mai nimic, în loc de a le preface în porci sau alte vite grase și astfel a le vinde cu un preț îndoit sau întreit, ca în starea lor naturală. Astăzi putem constata și în privința aceasta, după-cum am zis și mai sus, pe cele mai multe locuri un progres, pe deplin mulțumitor.

Aflându-ne acum chiar în toiul îngășatului porcilor, am crezut că nu va fi de prisos ca să arătăm căteva rechinje mai însemnante cu privire la acela.

Lucrul cel dintâi și cel mai însemnat la îngășatul porcilor este alegera acelora. Alegera aceasta trebuie să se facă atât cu privire la soiu, cât și la vîrstă și alte insușiri bune ale porcilor. Prin urmare cine vrea ca îngășatul porcilor să aibă deplin succes, trebuie să bage bine de seamă la cele mai sus zise. Ce se ține de soiu, astăzi este pe deplin constatat, că soiul aşa numit mon-

goliț, care e cel mai răspândit pe la noi, este cel mai bun pentru îngășat. Porcii de acest soiu să îngăse ușor și pe lângă carne grămadesc foarte multă grăsime, adeca unsoare și slănină în ei. Afară de soiul acesta, cel englez sau apusean încă se îngăse bine. Tot așa bine să îngăse și soiul de Bacon sau creț, numai căt porcii de acest soiu nu să fac așa mari și grei ca din celelalte două soiuri. Mai puțin să îngăse soiul aşa numit de Salonta și cel de Carpați sau primitiv. Soiul acesta din urmă, care să mai poată vedea încă pe unele locuri, își trage originea dela cel sălbatic, după-cum îl arată și însușirile lui corporale: bot lungăreț, urechi lungi și ascuțite, picioare lungi, păr și coamă lungă și aspră și trup subțire și lungăreț. Afară de acestea mai sunt și alte soiuri corcite sau încrucișate, aşa că mai fiecare ținut are un soiu deosebit de porci.

Am zis mai sus, că soiul are o înrîurință foarte însemnată pentru îngășat. Acum trebuie să mai adaugem și aceea, ca porcii puși pe îngășat să mai

în preseara Anului-Nou și din partea economilor mai cu stare de pe la sate.

Pentru îngășat sunt mai buni mascurii decât scroafele, de oare-ce la aceia nu se iritează părțile de reproducție prin îngășat, ca la scroafe. Si scroafele se pot jugăni sau curăța. Fiind curățite și ele se pot îngăsa tot așa de bine ca și mascurii, de oare-ce nu le mai vine periodul de vierit. Scroafele sunt mai pântecioase și dau mai multă untură când se îngăse, decât mascurii.

La îngășatul porcilor se pot deosebi trei perioade mai însemnante, și anume: periodul nutremântului verde, care se începe cu nutrirea de buruieni, foi de nap, trifoiu, luțernă, lobeniță, lătură și a. periodul nutremântului de grăunțe și fert, când se nutresc cu anumite grăunțe de cucuruz, orz, bob și a. sau li-se ferbe o parte a nutremântului, cum sunt cartofii, lobenițele, napii și a. și periodul nutremântului înmuiat sau măcinat, când nu mai pot mâncă porcii grăunțele tari, ci acelea trebuie înmuite sau măcinate mai ântâi. Economii mai săraci urmează de regulă periodul dintâi, care nu costă atâtă ca celelalte două din urmă.

De altcum la îngășatul porcilor, în economiile mai mici, este regula, ca aceia să se poată îngăsa cât mai bine, dar fără spese mari. Altă regulă e în economiile mai mari, unde nu se pune așa preț pe nutremânt, ci se are în vedere numai scopul îngășatului.

Pentru un îngășat deplin al porcilor se recere aproape o jumătate de an, ear' pentru un îngășat numai de jumătate se recer numai căte două-trei luni. Economii mai cu stare de regulă îngășă porcii deplin, ear' cei mai săraci numai de jumătate.

La îngășatul porcilor este de mare însemnatate și sare, care trebuie să li-se pună cu zdrobul în troacă ca la celelalte vite, ca să lingă și să rupă din ea când le trebue. La un porc mare se compută de regulă căte 3—4 decagrame de sare pe săptămână.

Nu de puțină însemnatate la îngășatul porcilor este și curătenia cotetelor și a trocilor din cari se nutresc. Deși porcul este un animal, care nu iubește curătenia, totuși pe timpul îngășatului se recere ca să purtăm mai multă grije despre aceea, dacă voim ca să ne putem ajunge scopul mai cu succes.

Porcii ținuți și îngășați tot în cotețe de cele finale, din cari adepă nu se mai slobod pe afară până se ucid, se îngășă mai ușor și mai cu succes, dar nu sunt așa indesați și grei, ca aceia, cari se îngășă pe afară, prin curte.

Cine îngășă porci de vînzare, acela trebuie să se acomedeze totdeauna anotimpului și anume: ca porcii să fie deplin grași, chiar pe timpul acela, când se caută și plătesc mai bine. Cel mai acomodat anotimp pentru vinderea porcilor grași este iarna. Si în celelalte anotimpuri să pot vinde și să plătesc bine, dar nu într'o măsură așa mare ca iarna.

Porcii grași cumpărăți de măcelari sau alți neguțotori, să cântăresc mai ântâi, dar să pot vinde și numai dela ochi, cum se zice, apoi subtrăgându-li-se

Grigore G. Tocilescu.

aibă și acea insușire deosebită, ca să fie căt se poate de mâncăcioși, căci la din contră nu să îngăse cum se cade și pe lângă cel mai bun și mai ales nutremânt, ci »numai strică bucatele«, cum se zice. Lăcomia este o insușire particulară a porcilor și aceia, cărora le lipsește aceea, nu se poate ajunge mai la nimic cu ei.

Porcii se pot îngășa mai cu succes, începând dela vîrstă de un an în sus. Dar ei se îngăse și în vîrstă mai tîrără de un an. Cu deosebire oamenii mai săraci îngăse porci și sub vîrstă de un an. Porcii mai tineri de un an însă nu pot aduna atâtă grăsime în ei, fiindcă o parte a nutremântului o întrebuiștează la creșterea și desvoltarea trupului lor.

Porcii îngășați până la vîrstă de o jumătate an să taie mai mult ca brulinci. Aceștia au puțină grăsime în ei, dar carnea lor e foarte fragedă și gustoasă. Tot ca brulinci se mai pot tăia și purceii de sub scroafe, cari încă sug. Aceștia să taie cu deosebire pe la orașe

vieață din ei, cari sunt părțile nefolosibile, să acordează prețul pe chilă sau maja metrică, după cum umblă prețul pieței respective sau cel dela bursă.

Porcii puși pe îngrișat se nutresc de regulă de căte trei ori pe zi. Nutrimentul trebuie dat în măsură de așa, ca cel mai bun să se vină la urmă și ca aceia să se poată deplin sătură.

Îngrișatul porcilor se mai poate face și cu ghinde și jir, pe unde sunt păduri mai mari și să fac fructele numite într-o măsură mai mare. La acest mod de îngrișat, lucrul cei mai însemnat este apa curată de beut, fără de care și cel mai bogat nutriment puțin le ajută.

Îngrișatul porcilor se privește la sate pe cele mai multe locuri drept o cumpănă, pentru măsurarea stării și a verei unui econom, de oare ce este pe deplin constatat, că cu cât un econom stă mai bine, cu atât îngrișă și porci mai mari și mai mulți și din contră, cu cât acela stă mai rău, cu atât îngrișă și porci mai mici, și îngrișă mai rău, de «încă uide numai cu pielea», după cum se zice, sau nu îngrișă de loc.

Ioan Georgescu.

Banci — cambii.

Înainte de asta cu un pătrar de veac erau în țeara noastră bani mai puțini decât azi, și totuși erau deajuns; azi sunt bani cu mult mai mulți și nu sunt de ajuns. De unde o fi mai venind și una cu asta?

Atunci, erau mulți economi de ai nostri, că mai numai când aveau de plătit dările simțea lipsa banilor; azi! Când să știe fără ban, e bolnav.

Si oare de unde vine această repede schimbare? Schimbatu-său timpurile? Schimbatu-său gusturile și moravurile oamenilor? Ce să fie? Că ceva este, de bună-seamă este ceva, dar' oare ce este?

După a mea părere timpurile sunt tot aceleia, dar' gusturile și moravurile oamenilor său schimbat. Si eată cum:

Mai de mult, când creștinul avea lipsă de câțiva florini, să-și plătească darea bunăoară, și simțea că vecinul seu 'i-o fi având, mergea la el și numai decât să capătă, pe 2—3 săptămâni, fără usură, fără scrisoare, ba și fără martor. Creditorul avea încredere în debitor, și era milă de el, îl folosia, îl ajuta. Si nu se înșela. La timpul hotărît, ori mult peste câteva zile dela termin, era cu banii în mână.

Dar' s-au întemplat casuri de creditorul a trebuit să umble cu pălăria-n mână după banii lui — atunci s-au schimbat trebile deodată; ori că nu mai da bani la nime, ori de-i da, și da numai în față de martori, după aceea numai pe lângă »o leacă de scrisoare«. Dar' au năvălit Jidani între creștini. Ei au început să da bani pe camătă, pe lângă scrisoare cu chizești, cu giranți, și luau camete de puse lumea-n uimire, încât legiuitorii au fost siliți să limite cametele, ear' pătura mai cultă și mai cu dare de mână a prins a funda bănci, ca să scape pe popor din ghiarele usurarilor. Se speră la un bine. Si bine era să fie. Că pe când cămătarii fără suflet trăgeau de pe popor 15—20—30—50, ba chiar și 100%, pe atunci băncile da banul mai ieftin, numai cu 8—12%. Si capitalele bo-

gaților nu mai stau ascunse în lăzi, ci circulează în lume, ca lumea să se folosească de ele, ear' capitalului să nu-i scadă, ci să-i crească capitalul cât de cât.

Foarte bun plan, foarte bună idee, foarte umanitară afacere.

Dar' ca toate în lume, așa și această afacere are părțile ei slabe, ba chiar rele le putem numi.

Câtă vreme banul era *scump*, câtă vreme banul se căpăta numai pe lângă mari camete, atunci numai de mare năcaz cuteza cineva să-l împrumute și vedea că să se plătească cât de îngrișat.

Prin circularea în popor a banilor ieftini dela bănci, poporul și-a pierdut cumpăna, a prins a avea mai multe lipse închipuite decât firești și a alerga la bance după bani ieftini, ca să-și împlinească acele lipse.

Bani la bănci sunt, tăranul, și capătă doi cavente harnici — pentru cari girează și el în timp de lipsă — și hai după bani.

Așa se înglodă și se îngloadă tot mai adună în datorii. Dar' vine timpul de plătit cametele cele ieftine, 4—5 fl. la $\frac{1}{2}$ an după 100 fl. Si chiar atunci nu-i are. Si n'are nici ce vinde în pripă. Deci aleargă cu limba scoasă din casă-n casă, pe la cei-ce crede că au bani, doară să-l folosă careva. Toți se plătesc cu »n'am«. In fine ear' merge la Jidanul, care nu poate lipsi din nici un sat:

— Jupăne, să ce-i face și-mi dă 5 fl. că de nu, măne-mi pune banca-n cărcă 4 fl. 50 cr. și de cei 5 fl. tot nu sunt plătit.

— Te folosesc, nu zic ba, dar' să-mi aduci cambiul cu doi giranți vrednici și să ne înțelegem: câte săptămâni și banii, atâtea pițule-mi dai camătă.

— Fie, numai mă împrumută.

Si tîrgu-i gata. El ia 5 fl. și-si plătește cameta la bancă, mai ia o litră de vînă și o bea cu giranții, și-i pace-n țeară. Si ear' trece vreme. Si ear' vine timpul de reînnoit cambiul la bancă, și nici acum n'are bani. Ce să facă? Se duce ear' la Jidan și face cambiul de 5+2 fl. 50 cr.+5 fl. și ear' trece vreme. Astfel merg lucrurile cât în 2 ani de zile e nevoie a mai împrumuta o sută fl. ca să se plătească de Jidan. Dar' banca nu-i mai poate da pe cambiul cu cavente, ci numai pe întabulare. Cavente încă sunt mai bucurosi că se văd descurcați, ear' el resuflă una din greu și-si întabulează moșia la bancă.

(Va urma).

HIGIENĂ

Grijii bine copiii!

(Urmare).

Ca să fim mai bine înțeleși de zicem că numai *mama* este chemată în ântâia linie a și lăpta pe noul seu născut, vom arăta următoarea socotă, esită din urmărire prin doctori, a traiului copiilor mici.

Din 100 de copii alăptăți de *mama lor* și crescuți cu îngrijirile însurate și de noi până aci, numai 9 însi mor în cel dintâi an al vieții.

Din 100 de copii alăptăți cu *doice*, mor în cel dintâi an 28! Deja de trei ori mai mulți ca din cei lăptăți de mamă.

Ear' din 100 de copii hrăniți cu lapte de vite, pe cale măiestrită, mor în cel dintâi an 66, deci peste jumătate! Si de 7-ori atâtia cât cei lăptăți de mamă!

Trebue cuiva mai pipăită doavadă, că rău face mama care nu-și laptează ea însăși copilul seu?

Femeia nu și-a împlinit chemarea ei numai cu aceea că a zămisit și l-a născut pe copil, l-a dat pe lume. Nu! Chemarea cea frumoasă și grea a unei mame se poate zice că chiar de aci încolo începe! De aci încolo începe grija unei mame bune, pentru a-și pregăti apoi pe mai târziu marea bucurie de-a vedea că a dat lumiei un fiu ori fiică ce e fata părinților, bucuria neamurilor și folosul națiunii! Ear' pentru a ajunge să se poată mândri cu asta, trebuie să înceapă munca și îngrijirea din chiar cele dintâi zile, dela alăptare și celelalte.

Numai o mamă care nu e sănătoasă nu e iertat să-și lăpteze copilul. O mamă care a căzut în boală uscată (oftica, hectica), care are scrofulă, lingoare, sifilitis (boale de sânge, frență) — aceea să nu-și lăpteze copilul, că mai rău îi face, decât că l-ar lăsa în norocul sortei de-a se hrăni cu doică ori cu lapte de viață. De-l va lăpta, boala ei va trece prin lapte și în trupul copilului și va fi un vai de lume, ori va pieri înainte de vreme.

Atunci cercăm să ne ajutăm ântâia cu *doica*. Dar' ca doică nu luăm decât femeie deplin sănătoasă, ceea-ce dovedim prin vizita doctorului (medicului).

Că și merge bine ori rău copilului după laptele supt dela doică, putem vedea din fața copilului însuși. De o fi frumușel, grăsușu, roșuș, și prieste, e bine; de o fi palid, amărit, ofilit, să trimitem doica la primăolare, că numai ne potoape copilul!

Copilul doicei nu-i iertat să fie mai mare ca cu patru săptămâni decât al mamei ce ia doică. De o fi doica mai de mult născută, de luni de zile, laptele ei tulbură rînzucă copilului mic ce va alăpta. Întors însă poate să fie: de-o fi copilul mai măricel și doica mai de curând născută. O femeie care a avut mai multe nașteri, e mai potrivită de doică, decât una care are ântâia-oară.

SFATURI.

Păstrarea miroslorui de cafea.

Cafeaua prăjită, precum se știe, după un timp oare-care mai îndelungat își perde din miroslor (aroama) ei. Pentru delăturarea acestui rău, trebuie adăugat la un chilogram de cafea, îndată după prăjire, câte două linguri de zăhar pisat. Aceasta încunjurând îndată cafeaua, absoarbe în sine miroslor ei. În modul acesta vom avea totdeauna o cafea tare și excelentă.

În contra petelor de pe obraz.

Se întemplat de multe ori, că fie din necurătenie fie din cauza săngelui, prea iute, să ivesc pete pe obraz cari detrag mult din frumusețea feței mai cu seamă la femei. Pentru depărtarea acestora se poate întrebuința cu succes următoarea medicină: borax raff. 10 gr., glicerin pur. 20 gr., tinct. benzoe 15 gr., apă de flori 150 gr.

După ce această amestecătură a stat câteva zile, se străcoară și apoi se păstrează bine închisă. Cu această apă miroslorul se ung apoi petele de pe obraz de căte două ori pe zi fără a le șterge. În câteva zile se vor perde cu totul petele și obrazul va căpăta astfel o pelită de tot fină.

Stiri economice.

Vin berechet. Din Dicio-St.-Martin primim stirea, că în tinutul Târnavei-mici, pe unde viile au fost cruceate încă de filoxeră, au fost în anul acesta atâtia struguri, căt în unele comune sunt sute de hectolitre de vin foarte bun, și s'ar vinde, dar din lipsa de cumpărători, are un preț foarte mic.

Și în Sibiu s'au văzut multe buți de vin aduse spre vînzare, dar numai cu prețuri mici s'a putut da, cu 85 până la 1 fl. 20 cr. feria ardelenească de 8 cupe=10 litre.

În Cluj au fost prinși zilele trecute doi indivizi ce voiau a pune în circulație monete de argint false.

Găini „Plaimout Rocks“. Patru părechi de găini (cocos și găină) »Plaimout Rocks« a dăruit comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului« din prilejul distribuirii premiilor expoziției de poame. Dăruitori au fost: Nicolae Marcu, economist, Galeș; George Iacob, învățător, Gușteriță; Ioan Popescu, proprietar, Sibiel și Irimie Roman, învățător, Tălmăcel, cari s'au obligat a pune la dispoziția comitetului câte o familie din prăsila galileilor, cari se vor dăruia altor membri.

Boale de vite s'au constatat oficial și adeca: în 11 Octombrie în Luncșoara (comit. Hunedoarei); în 17 Octombrie în Maroș-Decea (com. Turda-Arieș); în 15 Octombrie în Turnea (Törneá) (comit. Alba-de-jos), aci s'au aflat ca patimind de inflamație splinei câte o vită cornută; — în 18 Oct. s'a constatat mucureală la câte un cal din Porumbumic și Crișul-săsesc în comit. Târnavei-mari; în 16 Oct. s'a constatat în Brașov mucureala la un cal; tot în 16 Oct. și în zilele următoare s'a constatat influență la cai de ai husarilor nostri din Brașov și Sibiu.

Din traista cu povetă.

— Răspunsuri. —

Abonentului 1127. Așa aveți să faceți cum văți tocmit. Dacă a fost vorba la tocmeală, că de nu scoate omul lemnul până la termin, ele rămân în proprietatea d-voastră, puteți să le țineți. Dacă n'a fost vorba așa, nu puteți. În tot casul să vă înțelegeți cu cumpărătorul, și să nu faceți vre-un pas greșit, care vă poate bagă în proces costisitor. Dacă ați făcut contract în scris, căutați cum sună contractul și de el vă țineți.

Abonentului 2333 în Baru-mare. Dacă d-voastră plătiți 73 cr. pentru 50 de jugere, ear' ceialaltă plătesc 4 fl. pentru 170 de jugere, nu d-voastră sunteți cei ce plătesc prea mult, ci ceialaltă; pentru că după cheia întrebuiată la d-voastră, ar pica pe ei numai 2 fl. 33 cr. nu 4 fl. Si totuși d-voastră sunteți cei nemulțumiți și lăsați să vă dee în judecată și să vă facă cheltueli și rușine. Nu-i bine așa.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Creșterea pruncilor.

Mare este misiunea învățătorului, o mai mare misiune însă are familia în privința creșterei pruncilor. Aceasta lămurit se vede de acolo, că fie învățătorul căt de destul în ale pedagogiei și praxei, dacă nu i-se dau prunci bine crescuți, nu e în stare de a progrăsa în măsură cuvenită. Învățătorul poate că în decursul frecuentei școlare îl disciplinează, îl luminează prin exemple și sfaturi, dar toate sunt fără de nici un folos, dacă în timpul cel mai mult, care-l petrece în familie, nu i-se dă o creștere cuvenită. Apoi nici chiar învățatura, celui fără creștere nu-i aduce mare folos. Să privim numai o comună, unde căutând familiile ne vom convinge, că acolo unde din întemplantare a fost o creștere bună — este ordine, îndestulire și prosperare întru toate. O zic, că din întemplantare, de oare ce dintre economii nostri puțini sunt cari au cetit vre-o carte despre creștere ori au auzit povestindu-i-se ori predicându-i-se în biserică. Vedem că în multe cause se fac anume legi și în drumări în privința creșterei altor ființe, în privința creșterei cailor, oilor, vitelor cornute etc.; numai în privința creșterei omului puține se fac; nici nu e de lipsă, poate, pentru că omul ca o ființă nobilă plătește scump necreșterea în viață, dar să nu uităm că pentru această necreștere nu el, ci familia în care s'a desvoltat e vinovată.

Cugetând mult asupra acestei împrejurări, voesc a atrage atențunea bunilor cetători ai »Foiilor Poporului« — știind că mulți sunt capi de familie, — asupra creșterei bune care este familia deobligată a o da pruncilor, dar mai cu seamă rog pe cetători să adune pe lângă sine când cetesc și mame, căci foarte multă răspundere cade asupra mamei, care împreună este cu pruncii și nedespărțită dela leagăn până la vîrstă mai înaintată.

Când încep să enare unele principii ale creșterei numai în parte le fac, căci luând în ordine pedagogică-higienică acele principii, mi-ar trebui o întreagă carte să scriu; mă mărginesc de astă-dată din experiență proprie a schiță unele mai momentuoase, care vor contribui, deși nu în măsură deplină, dar ca un îndreptar acelora, cărora le zace la inimă fericirea precum a lor, așa și a familiilor ce se vor forma din ei.

Să privim la mulți părinți și mai cu seamă la părinți cu stare materială bună și la de aceia care din vre-o cauză au numai un băiat și vom vedea, că acolo se calcă în picioare cele mai sfinte datorințe ale creșterei, — acolo vedem cum pruncului i-se dă voie liberă, i-se împlinesc toate poftele și la un cas de dăcosie, i-se aduc în loc de o pașire energetică a părinților, făgădueli, »că mama-ti dă asta și asta și tata-ti cumpără asta și asta«. Pe această cale pruncul, din ce crește, devine mai pretensiv, mai liber în neascultarea sa față de părinți, apoi mai târziu văd și părinții că nu au făcut bine, atunci însă e prea târziu. Au doară nu vă vin, onorați părinții și stimate mame, înainte destule exemple, cum a bună-oară se vede că badea Todor fie iertat, om cu stare bună, conducător a comunei întregi, a fost aruncat sub genunchii unui astfel de prunc? Privați numai, că nu este comună unde să nu vedeți atare casuri și totuși mulți sunt încă care față de toate aceste se fac surzi și orbi și cad și ei în păca-

tul acela. Mulți dintre părinți bat în pămi de bucurie că pruncii lor știu să înjura pe mamă, pe tată sau chiar și pe Dumnezeu. Ce să zic acestora? ...

Vai de acea familie, unde nu să crescă pruncii în frica de Dumnezeu. Și oare poate să fie frica de Dumnezeu acolo, unde dela începătorul a vorbit până la cel mai bătrân nu știu alta decât să înjura? O zic aceasta familiilor, că dela mic până la mare, din cauza că numai acolo se vor bucura că pruncul știe să înjura, unde înjurătură e lucru de toate zilele; din contră, în familia unde nu se înjură, acolo se vor spăimânta de cea mai mică înjurătură a nevinovatului, și sub mare pedeapsă îl vor opri de a mai scoate astfel de vorbe din gura sa. Să nu ne mirăm că în religiune tot mai tare degenerăm! Când eram eu prunc la părinții mei, eu nu știu să ne fi pus odată la masă ori să ne fi culcat până nu am făcut rugăciunile; astăzi însă am întrebat pe un școlar că de câte ori să roagă părinții lui cu el pe zi și 'm-a spus că nici-o dată.

Pentru Dumnezeu, oare mai poate fi un creștin așa de nemulțumitor față de binefăcătorul cel mai mare al seu? oare mai poate astfel de om zice în năcasul seu Doamne, Doamne. Acestea lipsind din o casă, acolo lipsește și creșterea morală.

În fine tot astfel de părinți să pun și mai amenință și cu bietul »dascăl« zicând: »Lasă că te dau eu pe mânilă dascălului acela-ti va rupe urechile«. Eată dar că în fine din individul care să apropie din dragoste de prunc preface un tiran care n'are alta, decât să fie de spaimă astorful de creațuri. Ce cugetăți, dlor colegi, când vă vine în școală un atare prunc însăși împăimântat și plin de frică, multă trudă vă face până să-l convingeți că nu sunteți tirani. ci părinți iubiți ai lui? Dar ce folos, că acasă e tot cel vechiu, tot cel-ce înjură și face rele, ear' în școală — de se reține a le face, se reține de frica dascălului, ear' nu din firea lui cea bună îmbâlnită de părinți prin sfaturi și pilde. De învățat poate înveța un atare copil, dar nici un folos nu va avea, că-i lipsește creșterea din frageda etate. Părinții apoi să plângă în contra dascălului, că el nu e bun; ei văd gozul în ochiul dascălului, dar bârna din ochiul lor nu o văd.

Ignatius Bugariu,
învățător.

Conferența învățătoarească din Cluj.

În conformitate cu dispozițiile generale ale consistorului din Sibiu pentru conferențele învățătoarești generale ale archidiecesei gr.-or., la 26 și 27 Oct. n. s'a ținut și la Cluj conferența învățătorilor români gr.-or. din tractul Cluj și din tractul Turdei.

Comisarul consistorial, încredințat cu conducerea desbaterilor, a fost dl Gr. Pletosu, profesor la Năsăud și protopop onorar.

Şedințele învățătorilor au decurs în ordine și liniste și au dat rezultate multumitoare. Păcat, că publicul român din Cluj n'a fost reprezentat de nimeni, în afară de vre-o doi universitari.

(**Serviciul divin.**) Conferența s'a inaugurat prin celebrarea serviciului divin și invocarea duhului sfânt de

cătră dl comisar consistorial Gr. Pletosu, fiind de față și domnii: protopresbiterul Tulliu Roșescu și T. Ciortea, adm. protopopesc în Cojocna. Învățătorii erau în număr de 22.

Serviciul divin a fost celebrat cu toată solemnitatea. Îți făcea impresie deosebită cum atâtia învățători, adunați la muncă serioasă, împreună, ascultă săntău, cu capul plecat și spre luminarea sufletului, învocarea duhului sfânt...

(*Cuvîntul de deschidere*). După terminarea serviciului divin s'a inceput ședința, tot în biserică gr.-or.

Dl Gr. Pletosu a rostit o frumoasă vorbire, seriosă pedagogică și inspirată de idei alese, indemnând pe învățători la muncă deosebită și desinteresată pentru ridicarea școalei române.

Incepându-și vorbirea, dl Pletosu a menționat mai săntău în cuvinte miscătoare asasinarea Împăratesei-Regine Elisabeta și decesul Metropolitului Miron, ear' ședința și-a exprimat regretul prin ridicare și prin împrotocalare.

După aceste dl comisar consistorial a trecut în merit arătând explicit cări sunt condițiile de-a fi un bun învățător, cu o școală model, și accentuând că nici-o dată învățătorii nostri nu trebuie să peardă din vedere marele adever: »nu școala e pentru învățători, ci acestia pentru școală«.

Discursul comisarului a fost ascultat cu cea mai mare atenție și complacere și a fost acoperit de aplause generale.

SEDINȚA I.

Se procedează la alegerea și constituirea biouroului conferenței. Notari se aleg dd. Ioan Muntean și Ioan Opris, ear' verificători dd. Ambroziu Abui și Cornel Condor.

Cetindu-se apelul nominal, se constată că la deschidere sunt prezenti din tractul Clujului 15 învățători și absenți 5, ear' din tractul Turdei 7 învățători și absenți 4.

Instrucțiunea consistorială pentru conferențe, prezentată de președinte, se consideră de cetăță și se ia spre stire.

Pentru ședință — fapt trist — nu s'a presentat nici un elaborat.

În lipsa elaboratului s'a ales comisiunile, cari să raporteze cum și intru-cât a putut observa fiecare învățător succese ori nesuccese în aplicarea indigitărilor date privitoare la temele desbatute în conferență din anul trecut.

S'a ales patru comisiuni. Cea din săntău, cu problema din anul trecut: »Care este metodul cel mai bun pentru a desvolta în școlari simțul religios moral«; a doua, cu problema: »Pe lângă eari modalități și precauțiuni sunt a se distribui premii între școlari«; comisia a treia avea de raportat despre esamele din anul trecut, ear' a patra avea să formuleze chestiunile pentru conferență învățătoarească din anul viitor.

Cu aceasta s'a terminat ședința I.

SEDINȚA II.

Se deschide la orele 2 d. a., aceeași zi, în sala oficială protopresbiteral. Sunt prezenti 27 de învățători, deci mai mulți decât la ședința I. Comisiunea primă, prin raportorul Veres, dă cetire raportului, asupra căruia se încinge o discuție vie, la care iau parte domnii Condor, Gabor, Muntean, Ceonțea și alții. Drept rezultat al desbatelor s'a stabilit: ca simțul religios moral în elevi să se cultive mai mult în mod deductiv (din lipsa mijloacelor pentru cel intuitiv), prin prelegeri populare și să se formeze conferențe mixte, din învățători și preoți, pentru studierea mai temeinică a chestiunii, ear' comitetul parochial să fie constrinsă da învățătorilor tot ajutorul.

Ar fi urmat raportul comisiunii a doua, dar' fiind manc, se retrimită spre nouă studiere și comisia se mai completează cu trei membri.

SEDINȚA III.

Se deschide Vineri, 27 Oct., orele 9 a. m., în aceeași sală.

După-ce se verifică protoalele ședințelor anterioare, urmează la desbatere raportul comisiunii a doua, asupra premiarei elevilor. Raportor domnul Ambr. Abui. Dar' fiind și acum insuficient raportul, se procedează direct la desbaterea în merit, fără a se lua de basă raportul. Vorbesc la obiect membrei Munteanu, Condor, Gabor și alții. Resultatul e: premiarea elevilor să se susțină, dar' să se facă prin comisarul esamenului, în conțelegeră cu învățătorul și cu comitetul parochial, și dintre premii să se eschidă cu desăvîrșire banii și zaharicalele și să se dea cărți foliozitoare, recvisite școlare, eventual alte lucruri moralisătoare.

Urmează raportul comisiunii pentru chestia *esamenelor școlare*, prezentat de dl Condor. Se hotărăște susținerea și pe mai departe a esamenelor. Ședința mai decide a ruga consistorul să fixeze ca termin al esamenelor, pe cât se poate, restimpul dela 15 Martie — 15 Aprilie, de oare-ce, dela acest timp începând, elevii nu mai cercetează școala, ear' dela finea esamenului până la finalizarea timpului școlar prescris să se țină prelegeri numai dela 6—8 ore dimineață, ear' materialul parcurs să se socotească la cel din anul viitor. De asemenea se va presenta consistorului propunerea de a introduce *avise școlare* (pentru părinții elevilor).

Se mai decide, ca la esamenele anuale să asiste la fiecare doi învățători din vecinătate, ca delegați, cari să se consulte cu învățătorul esaminător în cauza școlară, și ca studiile să se contragă, combinându-se de pildă limba română cu istoria, istoria naturală cu fizica etc.

Pentru anul viitor, pe lângă chestiile ce le va da consistorul, comisia a patra, prin referentul Muntean, propune alte două chestii, anume:

»Pe ce căi și prin ce mijloace s-ar putea combate indiferentismul ivit în sinul poporului nostru față cu școalele confesionale și peste tot față cu școala« și o prelegere practică despre »Parabolă semenătorului«. Se decide, ca lucrările să le facă, barem schițate, fiecare membru al conferenței.

Reuniunea învățătorilor.

Dl protopop Tulliu Roșescu, ca fost președinte al »Reuniunii învățătorilor din Cluj și jur« arată starea averei și bibliotecii acesteia și spune, că nu sunt încă luate dispoziții față cu bibliotecile și averile fostelor »Reuniuni învățătoarești«.

După o desbatere mai lungă ședința decide, ca membrii conferenței să plătească și pe viitor taxa de 1 fl. cu ocazia conferenței învățătoarești și să se aleagă o comisie pentru censurarea actelor Reuniunii. Se aleg domnii Tulliu Roșescu, președinte, I. Muntean, secretar, El. Gabor, cassar, I. Opris, bibliotecar și St. Bedelean, controlor.

După-ce ședința își exprimă dorința, ca autorii opului »Conferențele învățătoarești« să scadă prețul de 1 fl. la 50 cr., dl președinte Gr. Pletosu închide ședințele conferenței, dorind învățătorilor să vină pe anul viitor cu noile cunoștințe și să muncească cu puteri înnoite pentru binele poporului. Între aclamații la adresa președintelui, membrii se depărtează.

i. sc.

Din trecutul nostru.

Istoria Moldovei.

Ioan Vodă cel-Cumplit.

(Urmare).

Muntenii măncaseră o bătăie prea simțită dela Ioan-Vodă la Jiliște; după aceea măncaseră a doua scărmănată la Brăila, pe care Ioan-Vodă o răscoli până în fund căutând pe potrivnicul seu Petru-cel-Schiop, și în urmă primiseră domn din mâna lui Ioan-Vodă pe Vintilă, omul de încredere a cumplitului moldovean.

După toate acestea Ioan-Vodă era linistit, că Muntenii nu în curând o să-i mai sară în coaste.

El porni drept aceea spre ceealaltă lăture, spre mează-noapte, a terei sale, căci acolo îl așteptau earăși grele încercări. Sultanul turcesc, mușcat că de șerpe de batjocura ce a pătit la Jiliște, ridicase oaste mare asupra leului român și o trimisese să-l atace dinspre mează-noapte, dinspre Basarabia. În această privință se strămută câmpul de luptă.

Ioan se îndrepta spre acest loc. Înainte, ca avantgardă, îi mergea hatmanul domnesc Slăvîlă cu Cazacii și cu 800 din călăreții moldoveni, după el Ioan-Vodă cu grosul trupei de pedestri și tunuri și de toate.

La marginile Moldovei, la Lopușna, avantgardă lui Slăvîlă dădu peste o trupă de Turci și Tătari, cari trecuseră granița cam fără grije, crezînd că Ioan-Vodă e la Brăila. Într-o clipă păgânii fură zdrobîti, spulberați ca pleava și abia o parte din ei putu să scăpa cu fuga, ducînd armatei turcești ce se adunase la orașul Bender, ciuma spaime! Dar' nici Ioan-Vodă nu durmî pe drum. El ajunse cu voinicii sei la Bender, cam deodata cu fugarii dela Lopușna, și pe sub zidurile cetăței dete de alte trupe dușmani, pe care le ataca fără zăbavă, făcîndu-i să se alăture la fugă cu spăriații dela Lopușna și să intre unii peste alții prin porțile cetăței în cetate. Dar' și Moldovenii intrară deodata cu ei, bătîndu-i din spate. Orașul fu ușor cuprins, căci dușmanii neașteptându-se la atac, își perdură capul și nu se putură pune în rînd de luptă. Si se porni o prădare a orașului, sorăde-cruce cu prădarea și pustiirea Brăilei, de mai nainte cu câteva zile. Fu ceva grozav pentru dușmani. Stafetii lor alergau spăriați în toate părțile ducînd veste mai marelor lor căpitan dela grosul oștilor din Basarabia, că să fie treaz să nu pătească asemenea cu acest om-pârjol.

Dar' Ioan-Vodă după spulberarea păgânilor la Lopușna și Bender, nu purcește mai departe întru vînarea lor, ci își dete oștilor repaos de opt zile sub zidurile Benderului, punîndu-le cu față spre dușman, cu spatele spre casă, spre Moldova. Si le-a dat atâtă repaos, pentru că ceruse ajutor dela doi aristocrați (nemeși) puternici Poloni, cari îi puteau trimite peste 20.000 de ostași bine înarmați și acestia fiind foarte necâjiți pe Turci, îi făgăduiseră ajutorul chiar contra voinței regelui lor polon.

În vremea acestei așteptări, căpetenia armatelor turcești din orașul Akkerman, afîndănd despre perderea dela Bender, trimise 10.000 de păgâni pentru apărarea Turcilor ce se închiseseră în cetățuia de lângă Bender și pe care Ioan-Vodă nu o luase, decât orașul însuși.

Afîndănd despre apropierea armatei turcești, Ioan-Vodă chemă la sine pe cel mai

renumit dintre căpitanii Cazacilor, și îl zise: »Voesc, căpitane, să-ți arăt azi deosebita mea incredere. Eată dinspre Akkerman vine o oștire turcească întru apărarea cetăției de lângă orașul acesta Bender și cu o cale vrea să ne alunge de aici. Ia pe Cazacii voștri (peste o mie) și trei mii din călărimea moldovenească, așteaptă la acele movele (pe care le-a arătat lui cu mâna) pe vrășmași și îi zdorește, și îi alungă, și va fi mărirea zilei toată mărirea ta singur astăzi!«

Cazacul se simți măgulit în tot sufletul seu. Porni foarte încurajat la chemarea ce îl a dat.

Locul de luptă era foarte priințios Românilor. Cazacul cu ai sei se așeză între Turcii din cetăție și cei ce veniau, dar' aşa de departe, că cei din cetate nu le puteau face nimic decât eșind în câmp. Astă n'o puteau, căci Ioan-Vodă cu ai sei le stătea în coaste, și cum eșiau, Vodă îi ataca din coaste și dos și le cuprindea și cetatea.

Cazacul înainte și-a așezat trupele cum e mai bine spre a însela pe dușman. El a pus în față lor numai 1200 de Cazaci sulițași, pușcași și arcași, iar după o movilă la spatele lor stăteau pitite trei mii de călăreți moldoveni. Turcii văzând inimici puțini îi atacară din față, iar cu două aripi se puseră să-i încunjoare. În lucrarea de încunjurare, aripile dușmane se prea apropiară de dealul (movila) ce coperea călăreții, și acestia în clipă potrivită sărîră ca leii asupra păgânilor și îi zăpăciră și îi încurcară și îi bătură și îi risipiră minune mare!

Fu a doua minune dela Jiliște! Bătaia îñiu abia un cias și într'un cias cei mai mulți din păgâni rămaseră așternuți pe câmp, vre-o căteva sute căzură prinși și o parte scăpară cu fuga abia!

Moldovenii perdură abia vre-o 100 de oameni.

Ioan-Vodă, care urcase pe o colină vecină, privi cu inima plină de bucurie victoria și aplauda pe bravii sei. Ear' Turcii din cetăție trebuia să stee ca în cușcă, să vadă pierirea fraților fără a le putădă a ajutor, deși din înăltimea lor, văzură și ei foarte bine întreagă desfășurarea furtunei căzăcesti-moldovenești!

Răvașul școalei.

„Foaia Școlastică“, organ al Reuniunii învățătorilor gr.-or. din archidiaconatul de Alba-Iulia și Făgăraș, apare în Blaj la 1 și 15 a fiecărei luni. Nrul 18 dela 1 Noemvrie a. c. are următorul cuprins: Formarea caracterului. — Planul școalei de repetiție economică. — Audiatur et altera pars (continuare). — Învitare la adunarea Reuniunii Mariana. — Convocații. — Multumită publică. — Dare de seamă. — Bibliografii. — Diverse.

„Foaia Pedagogică“. Apare în Sibiu la 1 și 15 a fiecărei luni. Abonamentul: 1 an 3 fl., 1/2 an 1 fl. 50 cr. Pentru România pe an 10 lei. Anul III. nr. 18 dela 15 Septembrie v. are următorul cuprins: Căstigurile pedepselor în școală poporala, de Iosif Velcean. — Modele de lecții: Măță: Lecțione zoologică de Dr. D. P. Barcianu. — Datorințele ca învățător educător, în și afară de școală, de I. Paicu. — Din literatură școlară. — Informații. — Felurimi.

Concurs școlar. Cu termin de 30 zile sunt escrise concurse pentru ocuparea posturilor învățătoreschi la școalele greco-orientale din Surducu-mic, ppresb. Făgetului (diecesa Caransebeș), Fenlac ppresb. Timișoarei (diecesa Arad), și cu termin de 15 zile pentru ocuparea posturilor de învățător la școală gr.-catolică din Teud propriațial Almăș (în archidiaconat).

Convocare. Convocăm prin aceasta adunarea generală a învățătorilor gr.-or. români din Ungaria, pe Joi, în 28 Octombrie v., în școală gr.-or. română din maierele Timișoarei, pe 9 ore a. m., în scopul modificării statutelor condictului învățătorilor români în sensul resoluției ministeriale de sub nr. 24.764 și special pentru a decide sediul condictului.

Invităm respectuos la această adunare pe toți bărbații nostri cu dor de progres, rugându-i să nu ne lipsească în aceste timpuri de binevoitorul lor sprigion.

Special către frații colegi îndrepătam sincerul nostru cuvânt, rugându-i să probeze prin fapte că poartă în pieptul lor durerea pentru soarta familiilor lor.

Comloșul-bănețean, 19/31 Octombrie 1899.

Ioan Tuducescu. George Tomi. Simeon Faur. Virgil Amandia. Constantin Pava. Protasiu Givulescu. Mihaiu Vidu. Aurel Badescu. Paul Ivi. Constantin Clecan. Petru Subu. N. Popoviciu. Emeric Andreescu. Ioachim Muntean. George Serb. Petru Avramuțiu. Petru Baran. Ioan Popa. Aurel Micloș. Emanuil Barbulescu. Iuliana și Emanuil Ardelean. Ioan Rațiu. Valeriu Magdu. Ioan Marcu. Ioan Caba. Ioan Dobosan. Ioan Biraescu. George Joandrea. Ioan Vidu. Petru Ferentiu. Stefan Alecsă. Nicolau Popoviciu. Romul Ganea. Ioan Grăescu. Iuliu Vuia.

CRONICĂ.

Vama târgului. În țeara noastră vama târgurilor o adună de regulă Jidani, căci ei sunt arăndatori. Oțate nedreptăți să fac eu adunarea vamei o știe mai tot omul, care duce ceva la târg. Să fie omul numai cu băgare de seamă unde se adună vama, și să aminu nu mai într-o zi, căte neînțelegeri, înjurături și gălăgie va vedea. Ba ajung și pe la lege pentru de acestea, că bieții oameni dau ce știu că se cuvine, iar Jidani iau cum știu ei. Dintre miile de casuri aduce unul „Bistrizer Zeitung“. Zice că în septembrie trecută trebuia să plătească o târană 80 cr. pentru o sută și patru cununi de ceapă, după ce mai întâi au ceruse 1 fl. Ba muierea trebuia să alerge și pe la casa orașului. După tarifă trebuia să plătească 52 cr., adecă un crucecă pentru două cununi. — Apoi bine-i că se dau vamele tot Jidanilor? Răspundă patriotii cei ce-i spriginesc, că și de pe tărani lor trag așa!

Despre diavolul de vinars. Beutorilor de vinars să le fie de învățătanția următoare: Trei calfe de măsar, între cari și un Ioan Jichian din Dej, ce lucrau la un măsar din Bistrița se întorceau Joia trecută din Bârgău, unde își gătase o lucrare. Veniau într-o trăsură și luară cu ei și căteva sticle de vinars de prune, din care să omeniră pe cale. Dar urmările nu întârziară, că ajunși în Bistrița, Jichian dormia atât de țapă în urma vinarsului beut, de nu-l pută deștepta nici chiar medicul ce fu chemat numai decât. A doua zi își-a desfăcut cadavrul sub conducerea Drului Gross; limba-i era lipsită de sânge (arsă), inima însă și creierii erau scăldăți în sânge. Îl omorise alcoolul! Apoi să mai bea cineva vinars? Păziți-vă de el, creștini, mai tare ca de foc!

Incendiu. Comuna Bogara, din comitatul Cojocnei, zilele trecute a fost devastată de un mare incendiu, provocat din negrija băieților, cari jucându-se cu chibrite au aprins o clacie de fén. Au ars 34 case și peste 100 clădiri economice.

Parastas pentru doamna Bădilă. Sâmbătă, 4 Nov. s'a celebrat în biserică parochială din Sibiu-cetate un parastas pentru regretata doamnă Ioana Bădilă n. Moldovan. Comitetul Asociației a hotărât a participa corporativ la acest parastas în semn de recunoștință pentru importanta fundație a generoasei răposate.

Stipendiștii lui Gozsdu. Patrioticile din capitală ne spun, că în contra studenților universitari români din Budapesta s'a pus la cale o „severă cercetare“. Motivul e următorul: La ziua morților studenții au făcut peregrinaj la mormântul lui Gozsdu și au depus o coroană pe groapa marelui mecenat român. Cu ocazia aceasta doi studenți au rostit vorbiri „prea pronunțate politice“ și de cuprins „anti-patriotice“, în înțelesul patrioticilor. Probabil, că ear' a intrat în serviciul guvernului vre-un „Pintye“ oare-care, meșter în scornituri sensaționale.

Post de veterinar. Pentru comunele Cristian și Vulcan în cercul superior al comitatului Brașov este vacanță postul de medic veterinar. Terminul de concurs 15 Decembrie. Dela concurenți se recere cunoașterea limbei maghiare, germane și române.

Pentru masa studenților dela scoalele române din Brașov au contribuit: d-na Maria Costescu din Iași 20 lei, învățătorii din districtul Făgăraș, adunați în conferință 5 fl., Nicolae și Maria Muntean din Hunedoara, din prilejul nunței lor de argint 10 fl., institutul de credit și economii „Boșană“ 20 fl., inst. de credit și economii „Bistrițana“ 5 fl., ear' institutul „Cordiana“ s'a obligat să dea o cuota anuală de cel puțin 10 fl.

Posturi de medici cercuali. Dela pretura din Ighișu (Magyar-Igen) este escris concurs pentru ocuparea duor posturi de medici cercuali. Unul în cercul Oiejdei cu sediul în Oiejdea (constă din comunele notariatelor Șard, Bucerdea-vinoasă, Cricău, Benic și Oiejdea și din comuna-mare Ighișu — 19 comune cu 15.980 locuitori); termin de concurs 15 Decembrie, alegerea 16 Decembrie; ear' al doilea în cercul Zlatnei cu sediul în Zlatna (constă din comunele notariatelor Meteș, Feneș și Zlatna, — 11 comune cu 10.820 locuitori); termin de concurs 15 Decembrie; alegerea în 18 Decembrie. Dotajinea 500 fl. salar, 150 paușal de călătorie și taxele.

Fapte creștinesti. Dumitru D. Furnică și soția sa Maria n. Bacic, din Brașov-Scheiu, au dăruit bisericei din Brașov-vechiu o păreche de cununi de argint în valoare de 86 fl.

Semn de toamnă lungă. Ni-se scrie, că în grădina școlară din Căpâlna-inferioară un măr a înflorit a două-oară, ear' altul, care înflorise a două-oară prin August, a produs trei mere deplin desvoltate. Din mărul înflorit acum dl învățător D. L. Todoran ni-a trimis și nouă o floare. După cum spun bătrâni, acestea ar fi semne de toamnă lungă, ceea-ce se pare a și fi adevărat, căci pe Ternava-mică timpul e frumos și uscătos, ceea-ce însă semănăturilor nu le prea priește.

Din brutalitățile gendarmilor. Din S.-Nicoara se scrie „Gaz. Trans.“, că gendarmii din Teuțis în 26 Oct. merghend la S.-Nicoara au chemat din stradă la casa judeului pe locuitorul din Centea Ioan Beudean și l-au maltratat în modul cel mai barbar, lovindu-l peste cap cu lanțul și pălmuindu-l, fără a-l întreba, că cine-i și de unde este.

"Foia Pedagogică" din Sibiu, publică o lungă recenzie despre *Almanachul învățătorului român*. Ea scrie între altele:

„*Almanachul învățătorului*, asupra întocmirei și menirei căruia ne-am dat părerea în anul trecut, a apărut acum în al doilea an, cu *îmbunătățiri în întocmire și în cuprins*. Almanachul intenționează, după cum spune autorul în prefată, a oferi învățătorilor „un loc de întâlnire comună, unde fără de nici o deosebire să-și poată da mâna, spre a se ajutora, și să-și poată spune câte o vorbă colegială, frătească spre a se mândria și îmbărbăta în susținerea luptei grele, ce o duc pentru luminarea poporului român.”

După ce și arată pe larg cuprinsul, autorul recenziei încheie astfel:

„Almanachul e împodobit cu două stampe bine reușite, reprezentând pe profesorul Dr. D. P. Barcianu și pe învățătorul I. Pop Reteganul. *Hârtia e fină, tiparul frumos și curat, adăstrarea esteroară plăcută.*”

Faptă nobilă. Georgiu Saba și soția sa Marișca, din comuna Finteușel, au dăruit bisericei din Posta (Chior) un rind întreg de vestimente bisericești.

Parochie gr.-or. română în Panciova. Duminecă, 5 Noemvrie n., s'a efectuat în Panciova despărțirea ierarhică a Românilor de către Sârbi. Actul s'a săvîrșit în casa diecesană în prezența esmișilor delegaționali și cei ai Consistorului din Caransebeș și a reprezentantului autorității politice din Panciova. Toate concluzele s'a luat unanim și cu înșuflare, — scrie corespondentul. Mai restează încă aprobarea Consistorului, după care noua parochie își va începe activitatea.

Petrecere în Borgo-Prund. Din prilejul săfăaniei și deschiderei festive a hotelului comunal, reprezentanța comunei Borgo-Prund va aranja Duminecă (19 Noemvrie) petrecere cu joc, al cărei venit este destinat pentru easina ce a se înființa în Borgo-Prund. Prețul de intrare 80 cr. persoana și 50 cr. pentru persoană în familie. Cei care doresc să participe și la prânzul comun, care se va da după săvîrșirea săfăaniei, să binevoiască și să înștiințeze la comitetul aranjator, compus din dd. Teodor Vrășmas, Teofil Vlad, Dr. Nicolae Hăngănuș și Victor Varna. Taxa pentru participare e 3 coroane.

Fapte creștinești. Pentru biserică gr.-or. din Totoiu (prot. Alba-Iulia) au făcut daruri: Ioan Bogdan icoane în preț de 24 fl., Chifor Bogdan I. Marian o icoană în preț de 12 fl., George Pleșa din Limba 12 fl., Ioan Moldovan un portret de argint de China în preț de 15 fl. și 100 ferdele de cuceruz în boabe, care să se fructifice în 10 ani și apoi pe prețul lui să se zugrăvească frontariul bisericei.

Bancnote noi. E vorba că s'ar face bani de hârtie noi, calculați în coroane. Cele mai mari bancnote vor fi de cincizeci de coroane. Dar acele s'ar face mai târziu. Mai curând e vorba că s'ar face bancnote de 20 de coroane și altele de zece coroane. Ceste de zece coroane e vorba că s'ar face îndată după Anul-Nou. Dar ian ghiciți cum o să fie bancnotele cele noi? Vor fi foarte frumoase, tipărite cu aur, pe deoparte nemăște și pe una ungurește. Pe partea unde va fi tipăritura nemăștească, cică va fi și în alte limbi ale monarhiei. O să fie frumoase, nu-i vorbă, ferice de cel ce va avea multe.

Avis și apel.

Înaltul minister al instrucțiunii publice și al cultelor din București a abonat pentru înzestrarea bibliotecilor poporale înființate pe lângă școalele rurale 200 exemplare din scrierea mea „Novele și Schițe”, fascicul I. Aceasta e o dovadă că scrierile mele sunt potrivite spre acel scop. Aducând-o aceasta la cunoștința onor. public, îmi iau voie a-i atrage atențunea, că din fascicul I. al novelelor mele mai am câteva sute exemplare, care se află acă la mine și se pot căpăta pentru prețul de 40 cr. exemplarul. Totodată fac cunoscut că am pus sub tipar broșura a II., care va fi de 5 coale tipărite și se va da cu prețul de 55 cr. (1 franc 50 bani). Deci, dacă crede onorul public că ar merita să se tipărească în treagă scrierea mea „Novele și Schițe”, este rugat să o aboneze.

Ioan Pop Reteganul,
Sibiu, Quergasse nr. 15.

Din Sătmăra.

Pentru învățători. — Inițierea unui fond de pensiuni. — Dare de seamă.

Sasari, 30 Oct. n.

De multe ori auzim plângeri din partea învățătorilor nostri, că sunt desconsiderați, ignoranți din partea inteligenței și a preoțimii, și acă le place multora a afla motivul, pentru ce unii învățători de ai nostri părăsesc cu necredință scutul mamei biserici și trec în tabăra contrarilor.

Am dorit să demuștrui contrarul și pentru aceea, — fiindu-mi concrezută condescerea despărțemântului Arduș-Someș a Reuniunii învățătoarești, pe ciclul de 3 ani, — mi-am propus să înființeze ajutorul oamenilor cu tragere de inimă față de învățământul nostru poporal, un fond de premiare pentru învățătorii mai activi ai despărțemântului nostru.

Și mulțumită sprinținului întâmpinat, dorința mea e pe cale de a se realiza. Împărțind câteva colecte, acelea mai toate au fost primite cu bunăvoie, — afară de 2, cari nici până azi nu mi s-au retrimit, deși s'au spedit la fruntași de ai nostri, cari țin cu scumpete la românitatea lor.

Vin deci cu toată bucuria sufletului meu a da seamă despre rezultatul colectelor.

I. Pe colecta d-șoarei Veturia Nuț au conferit: Escel. Sa Mihail Pavel din Oradea-mare 1 fl.; Il. Sa Dr. Augustin Lauran 1 fl.; Il. Sa Moise Neșiu 1 fl.; Rudolf Cupariu 1 fl.; Petru Mihuț 50 cr.; Dr. Demetriu Kis 1 fl.; Doamna Popescu 50 cr.; Petru Popescu 50 cr.; Petru Cupcea 50 cr. Ear' din Beiuș: Ioan Erdélyi 1 fl.; Traian Farkaș, profesor 1 fl.; Vasiliu Stefanica 50 cr.; Doctor 50 cr.; T. Bulc, vicerector 1 fl.; Andrei Gera, exact. dom. prot. on. 1 fl.; Vasiliu Dumbrava 50 cr.; Victor Borlan 50 cr.; S. C. 50 cr. și Sălăgean din Piscolt 50 cr. — Suma 15 fl.

II. Pe colecta doamnei Aloisia Ossian din Șimleul-Silvaniei au conferit: Rev. domn Alimpiu Barbuloviciu 1 fl.; Andrei Cosma 1 fl.; Andrei Fedoreca 1 fl.; Rhea Silvia L. 1 fl.; N. N. 1 fl.; Aloisia Ossian 50 cr.; N. N. 50 cr.; Vasiliu Pop, asesor în pens. 50 cr.; Veronica Vicaș 50 cr. — Suma 7 fl.

III. În alte două colecte au conferit: D-nii George Pop de Băsești 2 fl.; Gavril Lazar 1 fl.; Dr. Vasile Lucaciu 50 cr.; Gavril Trif 1 fl.; Gavril Barbu 50 cr.; Andrei Stăteș 50 cr.; Augustin Fasy 50 cr.; Romul Marchiș 50 cr.; Dr. Iuliu Dop 1 fl.; Dr. Tit Hengye 1 fl.; Avram Breban 50 cr.; Demetriu Ciontea 50 cr.; Mihaiu Ghiritti 50 cr.; Aurel Pelle 50 cr.; Ioan Serbac 50 cr.; A. P. 1 fl. Suma 12 fl.

Dr. Ludovic S. Méhes, Oravița 2 fl.; Dr. Teodor Mihali din Dej 2 fl.; „Somășana“, institut de credit, din Dej 2 fl. și Dénes Dezső, protopreitor din Baia 2 fl. Suma 8 fl.

Au intrat deci de tot 42 fl.; cărări care s'au mai adaus și alți 17 fl. 55 cr. și așa total 59 fl. 55 cr., care sumă s'a depus spre fructificare — ca „fundăție culturală“ la cassa bisericei din Sasari, a cărei direcție — senat bisericesc — cu considerare la scopul nobil al fundației, a decis să da acestei sume 7% interese anuale.

Din aceste apare, că față de învățătorii nostri este frumoasă interesare și bunăvoie în publicul nostru.

Din încredințarea adunării despărțemântului nostru — ținută în Bozinta-mare, la 23 Octombrie. Și pe această cale rog să primească generoșii contribuvenți profunda noastră mulțumită pentru oferte, care au făcut posibilă începerea acestei întreprinderi, prin care cu fapta arătăm, că ne zace la inimă înflorirea statului învățătoresc.

Alesiu Pop,
paroch gr.-cat., pres. reun.
fil. inv.

„Reuniunea economică în Orăștie“.

Sâmbătă după ameazi s'a constituit la Orăștie „Reuniunea economică“, a cărei convocare făcută prin inițiatorul ei, dl Dr. Ioan Mihu, o am publicat săi. Români orășieni sunt și ei cam împărechiați, căci s'au deslăgnuit și între dînsii mai ales în timpul din urmă, patimi omenești, — dar în „Reuniunea economică“ au văzut toți o lucrare atât de importantă, atât de folositoare pentru popor (cu atât mai onorific pentru inițiatori!), cât au grăbit și unii și alții la adunarea ei constituanta. Și de aceea comitetul ales a și esit compus din elemente luate și din o parte și din alta, primindu-se întocmai lista propusă de o comisie de candidare, mixtă și ea. S'au produs și oare-cari animositați, dar să nădăjduim că acelea nu vor împedeca lucrarea însăși spre țintele frumoase, pe care inițiatorii Reuniunii le-au avut și le au în vedere.

Eată lista celor aleși spre a conduce Reuniunea :

Președinte: Dr. Ioan Mihu; vice-preș.: V. Domșa și A. P. Barcian; secretar: Ioan Moța; cassar: P. Belei; economist: C. Baicu.

În comitet: Ioan Mihai, Nicolae Vlad, Daniil David, Dr. A. Muntean, Ioan Lazăroiu, Dr. S. Moldovan, Dumitru Rob și A. Boca, din Orăștie; apoi N. Andrei (Căstău), I. Fleșeriu (Romos), os. Indriș (Băcăinți) și N. Mihailă (Vinerea).

Comunele din jur au fost binișor reprezentate la adunare.

În curând comitetul va lansa un apel către public pentru înscriere de membri, și își va arăta în linii mari programul de muncă.

POSTA REDACTIEI

„Zi Română odă!“ va urma îndată, ma cantică și altă dată. — „Școală română“ o ținem la îndemâna, să mai treacă săptămâna, apoi o prinDEM în mână.

Pentru redacție și editură responsabil: Andrei Balteș Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

Doi învățăcei

primesc în lucrătoarea mea de **cismărie și ghetărie** în Sibiu la

[57] 1-4 **Teodor Moldovan,**
strada Gușteriței nr. 85.

De vînzare.

O casă nouă cu 5 chilii, culină, podrum (pivniță), grajd, două cocini și o colnă. Casa se află în fruntea comunei, pe unde călătoresc frații nostri din Munții Apuseni: Vidrade-sus și de-jos, Albac, Neagra și Câmpeni — Abrud etc., — în nemijlocită apropiere de biserică și de școală, în depărtare de $\frac{1}{2}$ oră dela calea ferată, cu drept de ospătărie, vinderea beuturilor spirituoase, trafică și drept de boltă. Aduce venit anual, din care poate trăi cinstit o familie întreagă. Se vinde din mână liberă cu 2800 fl., cari se pot solvi și în rate. Casa e liberă ori și când.

A se adresa la

D. Blasius Codrean,
Invăț. pens. în Halmágel (Kishalmág)
[54] 1 1 u. p. Nagyhalmaș com. Arad.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni Sibiu.

Se află de vînzare:

Chestiunea

Română

în Roma.

Conferența

domnului

Roberto Fava.

Prețul numai 20 cr.

Cu preț redus!

Se află de vînzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu

Scoalele din Blaj.

Studiul istoric

de

Nicolae Branzeu,
profesor la liceul „I. C. Brătianu“ în Pitești.

Prețul redus dela 1 fl. la 50 cr.

Pentru porto postal încă 5 cr. mai mult.

A apărut și se află de vînzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu

Teoria Dramei

cu un tractat instructiv despre frumos și artă
de

Dr. Iosif Blaga,
profesor.

Prețul 1 fl. 80 cr. inclusive 15 cr. porto.

Prăvălie (boltă) de vînzare

sau de esarêndat

se află în comuna **Bobota (Nagy-Derzsida)** (com. Săliște).

Prăvălia e în mijlocul comunei, lângă biserică și față în față cu școala confesională, în

casă proprie a subscrisului.

Conștă din 2 odăi și o culină; curte, grajd, grădină foarte bine cultivată, și loc de zidit la stradă, dacă fitorul chiriaș ar vol să-și zidească boltă nouă. Are și licență de trafică și sare.

Cei care doresc să cumpere, ori închirieză, să binevoiască să se adresa la

[56] 1-4

Petru Muste,

în Nagy-Derzsida (Szilágymegye).

MARGARETA MOLDOVAN.

Din tainele vietii.

29 de novele și schițe.

Prețul 1 fl., plus 5 cr. porto.

Se poate procura dela

„Tipografia“,
soc. pe acțiuni, Sibiu.

A apărut!

Bine apreciată
de întreagă
presa noastră.

Legea veterinară.

Atât primăriile comunale, cât și fiecare econom au trebuință să cunoască legea numită **veterinară**. Dl Tormay Béla, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o explicare poporala a legii amintite. În această explicare se vorbește pe larg despre pasapoarte, de tîrgurile de vite, de boalele lipicioase și multe alte lucruri folosite. Reuniunea agricolă română din Sibiu a tradus această carte în limba română poporala. Cartea se numește :

Învățătorul Munteanu
impărtășesc economilor cele mai de lipsă cunoscințe
despre

LEGEA VETERINARĂ

și BOALELE CONTAGIOASE

stând cu dinșii la sfat în lungile seri ale iernii.

De
Tormay Béla.

(184 pag. mari.)

Cartea costă 30 cr. (cu porto postal 35 cr.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu.

Cine dorește să cumpere

o moară

de zid, coperită cu șindilă, în stare bună, cu 3 petri, singură în sat, afătoare în comuna Benie (Benedek), comit. Albei-infe-rioare, — cu drept de pădure după ea, să se adreseze la subscrișul, după ce o va fi văzut. Prețul după tocmeală și plătibil în rate, în timp de 5 ani decursivi. [55] 1—1

George Cetean,
în Ighiș (Magyar-Igen).

Casă de vânzare

sau
de esărândat

În *tîrgul porcilor, din Sibiu*, (Reisbachgasse), se află de vânzare sau de esărândat o casă cu 3 odăi și 2 cuine, pivniță 2 grajduri, șop, cotete și fântână — toate în stare bună — și un teritor apartinător (curte și grădină) de 2420 stângini □. Un loc foarte potrivit în multe privințe pentru începera unei economii, cu porci, vite etc., chiar și peatră cărcimă sau alt negvă.

Cei ce reflectează la această curte să ceară informații mai deaproape dela proprietarul casei nr. 8 — strada Faurului — în Sibiu. [53] 1—1

Ilustrații românești!

Cărți postale

ilustrații românești

„.....toate 'n tot
Frumoase cât eu nici nu pot
Mai frumoase să-mi socot —
Cu mintea mea“

in

peste 20 variante, care de care

mai fermecătoare

Se află cu prețul de 5 cr. per bucată

la

„Tipografia“,

societate pe acțiuni în Sibiu, str. Poplăcei nr. 15.

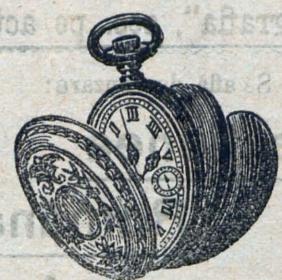
La cumpărări mai mari se dă rabat potrivit.

Tipuri admirabile

JULIUS ERÖS,

firmă împrotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de orloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 2.50	până 6 fl.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 4.50	> 10 >
Orolaj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	> 9.—	> 15 >
Oroloaje pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 12.—	> 35 >
Oroloaje pentru domni din aur, veritabil de Genf	> 20.—	> 80 >
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 2 —	> 3 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 5.—	> 15 >
Oroloaje cu pendul vieneze cu ponduri	> 14.—	> 35 >
Oroloaje de părte, diferite modele	> 2.—	> 15 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 6.—	> 20 >
Lanțuri de orloaje pentru dame, de aur	> 9.—	> 30 >

Lanțuri de orloaje pentru d-ni, de aur dela 20.—	până 70 >
Inele de aur de tot felul	> 2.— > 12 >
Inele de aur cu diamant veritabil	> 6.— > 25 >
Inele de aur cu briliant veritabil	> 12.— > 150 >
Inele de aur cu briliant imitat, ...	> 3.50 > 6 >
Cercei de aur de tot felul	> 2.— > 6 >
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 6.50 > 40 >
Cercei de aur cu briliant veritabil	> 23.— > 250 >
Cercei de aur cu briliant imitat	> 3.50 > 6 >
Brățare de aur de tot felul	> 10.— > 20 >
Broșe de aur de tot felul	> 6.— > 20 >
Lanțuri de orloj și de gât din argint	> 1.— > 4 >
Cercei și inele de argint	> .80 > 2 >
Brățare și broșe de argint	> .80 > 5 >

Juvaere de tot felul dela 15 cr. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țigări de țigări, tacâmuri, chibritelnice, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din oficiu și pe fiecare bucătă se poate vedea exact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comandele le efectuești imediat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se execuță bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,
Strada Cisnădiei 3. **Sibiu.** Strada Cisnădiei 3.
(Edificiul «Transilvania»).